Թ. ՏԱՐԻ 2421 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 13 ՄԵՀԵԿԱՆ 4384 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1892 3 ՇԱՊԱՆ 1309 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره ولك غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	150
» »	Վեցամսեայ	»	75
» »	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընթիր բաղդի վրայ մասնաւոր տողը ·	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախք [illegible]		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 19/2 ՄԱՐՏ 1892

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Կայսեր նշանաւոր ճառը զոր նախընթաց աւուր թուով ներկայացուցինք՝ օրուան խնդիրն է ո՛չ միայն ի Գերմանիա, այլ և Գերմանիայէն դուրս։ Գերմանիոյ ոչ-կառավարական լրագիրք ընդհանրապէս այն կարծիքը կը յայտնեն թէ ուրիշ ամեն յայտարարութենէ աւելի այս ճառով Ն. Վեհափառութիւն յայտնած է իւր բացորոշ դաւանանք, և իւր Նախարարաց արարքն հաստատած և վաւերացուցած է ամեն ընդդիմադիր տարերաց դէմ։ Այս վերջինք այժմ Խորհրդարանի մէջ միացեալ կը շարժին, ազատականք, արմատականք և ընկերվարականք մէկ հօտ և մէկ հովիւ ձևացնելով։ Բայց խորհրդարանական ընդդիմադիր տարերաց գործակցութենէն չի վախնար կառավարութիւնն, և կայսեր բանախօսութիւնն հաստատութիւն է Գափրիվի կոմսին այն յայտարարութեան զոր ըրաւ կրթական ծրագրոյ առաջին վիճաբանութեան առթիւ, ըսելով. «Մեք (կառավարութիւն) գիտենք հոսանքին դէմ ալ ընթանալ, երբ համոզուած ենք թէ մեր պաշտպանած դատ հանրօգուտ է»։ Հակառակ ամեն ընդդիմութեանց, արդի Խորհրդարանին մէջ իւր ունեցած մեծամասնութեան կրթնելով, կառավարութիւնն յառաջ պիտի տանի կրթական օրէնքն, արբեցութեան դէմ օրէնքն, անբարոյականութեան դէմ օրէնքն, որոց այլեւայլ տրամադրութիւնք քննադատուած են իբրեւ ազատութեան բռնաբարում, բայց արդի գերման կառավարութիւնը կը պնդէ թէ ազատութիւնն այնքան միայն յարգելի է որքան կը համաձայնի հանրային օգտի, պարկեշտութեան և բարեկարգութեան հետ։

Պերլինի ժողովրդական հրեայ լրագիր մը կայսերական ճառն առանց խորհրդածութեան հրատարակելով, շատացած է անոր տակ դնել Բրուսիոյ Սահմանադրութեան 27րդ յօդուածն, Բրուսիացի հպատակաց վայելած իրաւունքները սահմանող։

Կը լսուի թէ կայսրը գժգոհներուն խորհուրդ տուած էր Գերմանիայէն մեկնիլ իրենց ոտից փոշին թօթափելով, այսինքն՝ գաղթավայրերն երթալ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պատկանող քանի մը լրագիրք կ'ըսեն թէ բազմաթիւ Գերմանաց մեկնումը կրնայ վնաս հասցնել երկրին՝ թէ՛ նոր զօրաց թիւը պակսեցնելով և թէ տնտեսական ու գանձային տեսակէտով. ուստի չեն ուզեր որ մեծ թուով գաղթումներ տեղի ունենան։

Գործին հետաքրքրաշարժ հանգամանքներէն մին է որ իւր պաշտօնանկութենէն ի վեր ընդդիմադրի դերը կատարող Պիզմարք իշխան այժմ մեծագոյն համակրանք կը վայելէ ընդդիմադիր տարերց կողմէ, որք նաև Պիզմարքի հակառակորդներն էին և սաստիկ ընդդիմադիր պիզմարքեան դրութեան, բայց այժմ չեն վարանիր անոր ազդեցութիւնն ի նպաստ իրենց դատին ի կիր առնուլ։ Ըսուեցաւ թէ երբ կրթական օրէնքը Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովէն ընդունուի և Ծերակոյտն երթայ, Պիզմարք, որ իբրեւ մեծ հողատէր ազնուական՝ իրաւամբ անդամ է Բրուսիոյ Ծերակոյտին, պիտի երթայ բազմի իւր աթոռին վրայ, և դէմ պիտի խօսի կառավարական ծրագրոյն։ Եթէ այս լուր ստուգուի, Պիզմարք, երբեմնի հակակաթոլիկ օրինաց գործադրիչը, կը հանդիսանայ ճշմարիտ պետ միացեալ ընդդիմադիր կուսակցութեան։ Բայց չէ մոռցուած թէ երբ Վիլհելմ Բ. կայսեր արդի կառավարութիւնը թողուց Պիզմարք իշխանի մաքսային դրութիւնն և Աւստրիոյ, Իտալիոյ, Պելճիոյ և Զուիցերիոյ հետ համբաւաւոր մաքսային միութիւնը կնքեց, Պիզմարք յայտնապէս բողոքեց, և բարձրաձայն ծանոյց թէ վիճաբանութեան պահուն պիտի գայ Ռայխսթակի մէջ բողոք բառնալ, բայց վերջին ժամուն չեկաւ, բժշկաց պատուէրն առարկելով։ Յայտնի չէ թէ երբ կրթական օրէնքը Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովէն քուէարկուի՝ բժիշկներն ի՛նչ խորհուրդ պիտի տան Նախկին վարչապետին, բայց հետաքրքրաշարժ պարագայ մ'է որ կրթական և այլ կառավարական ծրագիրք ընդդիմադիր տարերաց մօտ համակրելի կ'ընծայեն զՊիզմարք, իրենց նախկին մեծագոյն և ահեղագոյն թշնամին։

ՀԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆ

Հարուստք ո՛րչափ հարուստ են։ Աղքատք ո՛րքան աղքատ են։

Այս խորհրդածութիւնը կ'ընէ մարդ, կարդալով եւրոպեան լրագիրը. տեսնելով մի կողմէ եւրոպեան կարգ մը ազգաց ապշեցուցիչ հարստութիւնն ու բարեկեցութիւնն երեւան բերող պերճախօս թուանշաններն, և միւս կողմէ՝ նոյն այն բարեկեցիկ տարերց մէջ տեղ օրն օրին կտոր մը հացի կարօտ վիճակի մէջ ապրող հազարաւոր անգործ բանուորներու կամ անբաւական աւուրչէքով գիշեր ցերեկ աշխատող գործաւորներու թշուառութեան աղեխարշ նկարագրութիւնները կարդալով։

Հազարաւոր գործաւորներ այսօր անգործ են Գերմանիոյ մայրաքաղաքին և այլ զանազան ճարտարագործ քաղաքներու մէջ, նոյն իսկ երկրագործ գիւղերու մէջ։ Այս գործաւորներ իրենց վիճակին դարման գտնելու համար գումարումներ կ'ընեն, որոշումներ կը քուէարկեն, աւելի կամ նուազ բարեկարգ եղանակաւ, և թէ կառավարութիւնն և թէ հանրային բարեգործութիւնն անոնց տառապանքը մեղմացնելու համար մասնակի միջոցներ ձեռք կ'առնուն։ Գերման ոստիկանութիւնը ճշդիւ կատարեց իւր պաշտօն, ուր որ այս գումարումներու առթիւ Օրինաց շաւղէն դուրս ելնելու փորձեր եղան։

Վիեննայէ եւս կը ծանուցուի թէ աւստրեան մայրաքաղաքի ամեն թաղին անգործ բանուորներուն համար քաղաքային վարչութեան կողմէ դրամական նպաստ ղրկուած են։ Ֆօրվէրց ընկերվարական լրագիրն երկու սայլերու միջոցաւ քաղաքին ամեն կողմերէն և մանաւանդ փուռերէն հաց ժողվելով, իւր տպարանին մէջ բաշխեց անօթի մնացած անգործ բանուորներուն, որք երկրորդ օրն այնքան հոծ բազմութեամբ եկան ներկայացան որ այն փողոցէն հանրակառքերու և այլ կառքերու անցուդարձը կարելի չեղաւ։ Ասոր վրայ լրագրին տնօրէնն հեռագրաւ կանչուեցաւ ոստիկանութեան պաշտօնատունն, և իրեն իմաց տրուեցաւ որ այս աղմկալի բաշխման վերջ մը տրուի անմիջապէս։ Տնօրէնը պատասխանեց թէ իւր տրամադրութեան ներքեւ ուրիշ տեղ չունի որ հոն կատարէ բաշխումն։ Ոստիկանութիւնը տպարանին մօտ հանրային շէնք մը ցոյց տուաւ, և հացի բաշխումն հոն շարունակեցաւ և աւարտեցաւ։ Երկրորդ օրն երկու քիլոնոց տեսակէ 600 խոշոր հաց բաշխեց անօթիներուն, և շատերուն ալ բան չմնալով, մինչեւ գիշեր տրտում տխուր թափառեցան նոյն շէնքին շուրջ, յուսալով որ նախասնմամական սայլերը նորէն հաց բերեն խմբագրին և այն ալ իրենց բաշխէ։

Երրորդ օրն ոստիկանութիւնն աւելի ազդու տնօրինութիւն մ'ըրաւ։ Երբ Ֆօրվէրցի տնօրէնն և ընկերվարական օգնական մը իրենց սայլով հաց կը ժողվէին փուռերէն, ոստիկանութիւնը զանոնք ձերբակալեց՝ առանց կառավարական արտօնութեան այսպիսի հանգանակութիւն մը կատարելնուն համար։ Իշխանութիւնը կը զգուշանայ զի մի՛ գուցէ հազարաւոր անօթի մարդոց ամեն օր որոշեալ տեղ մը համախմբիլը վտանգ մը յառաջ բերէ։ Ընկերվարական թերթին հանգանակութիւնը ժողովրդային ընդունելութիւն գտած է, որուն ապացոյց կրնայ համարուիլ այն իրողութիւն թէ անուննին չյայտնող շատ մը մարդոց կողմէ հանդերձեղէնք և մեծաքանակ դրամ ղրկուեցան նոյն թերթին, յօգնութիւն կարօտելոց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆ

Փարիզի լրագիրք Պ. Լուպէի Նորակազմ Նախարարութեան վրայ ընդհանրապէս սա գիտողութիւնը կ'ընեն թէ «Միաբանութեանց վրայ օրէնքը» մի կողմ թողուած է առ այժմ, որովհետեւ այն օրէնքին երկու հեղինակները, Պ. Գոնսդան՝ Ներքին գործոց նախարարն և Պ. Ֆալիէռ՝ դատական նախարարը, նոր նախարարութեան մէջ չեն ընդունուած, յորում սակայն կը գտնուին նախորդ նախարարութեան բոլոր երեւելի անդամք։ Ուրեմն, լաւագոյնին սպասելով, ողջմտութիւնը մասնակի յաղթանակ մը տարած է. խոտելի ծրագիր մը մէկ կողմ դրուած է։

Աւելորդ է ըսել թէ արմատական լրագիրք գժգոհ են նոր նախարարութենէն։ Նեղացեր են որ Պ. Քառնօ այնչափ մարդ կանչեց խորհուրդ հարցուց, բայց իրենց երեւելի պետին՝ Պ. Քլէմանսոյի կարծիքը չառաւ բնաւ։— Բայց Պ. Քլէմանսօ կարո՞ղ էր մեծամասնութիւն գտնել այնպիսի Խորհրդարանի մը մէջ ուր պահպանողականք և չափաւոր հանրապետականք անշուշտ իրեն դէմ պիտի ելնէին։

Նոր Նախարարապետ Պ. Լուպէ 50 տարեկան է, քսան տարի քաղաքապետ եղած է Մոնթէլիմարի, իւր նուշի կարկանդակով համբաւաւոր քաղաքին, և Ծերակոյտի անդամ ընտրուելէն յառաջ երեսփոխան էր։ Հանրային շինութեանց նախարար եղաւ Պ. Թիռառի նախարարութեան մէջ։ Վերջերս Ծերակոյտի ելմտական յանձնաժողովոյն նախագահ էր։ Երկար տարիներէ հետէ Պ. Քառնոյի անձնական մտերիմներէն է։ Իւր նախարարութիւնը կազմած օրն ըսաւ. «Իմ քաղաքականութիւնս նախորդ նախարարութեան քաղաքականութիւնն է։ Հանրապետական ուղղութիւն մ'է, համաձայն Ծերակոյտի քուէին, յետ այն վիճաբանութեան յորում Եկեղեցւոյ և Պետութեան բաժանման խնդիրը մերժուեցաւ։ Ըստ իս, Քոնքորտան պիտի լինի Պետութեան և Եկեղեցւոյ յարաբերութեանց կանոնը։ Ներքին խնդրոյ մը համար Ֆրանսա պէտք չէ երբեք բանակցի Պապին կամ այլ օտար իշխանութեան մը հետ։ Այս մասին Պ. Ռիպօ ևս համակարծիք է ինձ։»

Անցեալ օր խմբագրականաւ մը կը բացատրէինք սա գաղափար թէ եւրոպեան կարգ մը երկրաց մէջ երեւցած հակեկեղեցական պայքարն աւելի ուղղեալ է Հռոմայ դէմ, իբրեւ օտար իշխանութեան մը դէմ, որոյ ոտնձգութիւնը չուզուիր Պետութեան կամ ազգի մը ներքին գործոց մէջ։ Պ. Լուպէ ևս, այն յայտարարութեամբ թէ «Ներքին գործի մը համար ամենեւին չպիտի բանակցինք Պապին հետ», գոհացում կուտայ այն հանրապետականներուն որք գժգոհութեամբ լսեր էին թէ Պ. տը Ֆրէսինէի գահլիճը բանակցութիւններ կատարեր է Պապին հետ։ Թէպէտ Պ. տը Ֆրէսինէ հերքեց այս լուր, բայց Երեսփ. ժողովոյ հանրապետական մեծամասնութիւնն այն զգացումն յայտնեց որ Պապը թոյլտուութիւն չգտնէ միջամտելու Ֆրանսայի ներքին գործերուն։

Ուրեմն, մի կողմէ պապական ոտնձգութեան դիմադրելով հանրապետականները գոհացնել, միւս կողմէ Միաբանութեանց վրայ օրէնքը մի կողմ դնելով և ընդհանրապէս հակակղերական պայքարը դադրեցնելով պահպանողական և չափաւոր տարրերը գոհացնել՝ այս պիտի լինի Պ. Լուպէի նախարարութեան քաղաքականութիւնն, և այս տեսութեամբ նոր վարչութիւնն ընդհանրապէս լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ Փարիզեան լրագրութենէն։

Երկրագործական նոր նախարար Պ. Վիէթ 50ամեայ է, և երկար տարիներէ հետէ կը զբաղի լրագրութեամբ։ Պ. Թիռառի և Պ. Ֆլոքէի նախարարութեանց մէջ նոյն պաշտօնը վարած էր արդէն։ Ծովային Նախարար անուանեալ Պ. Կոտֆրուա Քավէնեաք որդին է հռչակաւոր Քավէնեաք զօրավարին, որ Լուի Նաբոլէոն իշխանի դէմ մրցակից հանդիսացաւ 1848ի Երկրորդ Հանրապետութեան միջոցին, վայելելով ամեն անոնց համակրանքն որք կը գուշակէին թէ Լուի Նաբոլէոնի դիտումն էր Հանրապետութեան Նախագահութիւնը գործիք ընել կայսրութեան հասնելու։ Զօր. Քավէնեաքի ընտրական պարտութիւնն ազատական կուսակցութեան պարտութիւնն եղաւ յայնժամ։

ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ՑԵՂԵՐՆ

Մեր թուրք պաշտօնակցաց հետ արդէն ծանուցինք այն տնօրինութիւններ զորս կայս. կառավարութիւնն ի գործ դրած է հանդարտութիւն վերահաստատելու համար Ալպանիոյ այն մասանց մէջ ուր ցեղերու վրէժխնդրութեան վատ ունակութեան պատճառաւ արիւնհեղութիւնք կը պատահէին յաճախ։ (*) Փէսթէր Լօյտ իւր փետր. 15/27 ի թուով կը գովէ Օսմ. կառավարութեան այս տնօրինութիւններն և կ'ըսէ. «Կայս. կառավարութիւնը Փրիզրէնի, Իփէքի և Տիաքովայի մէջ յանձնախմբեր կազմեց Նախագահութեամբ զինուորական հրամատարաց, Պեսա կոչուած վրէժխնդրութեան ունակութիւնն արմատախիլ ընելու եւ համոզելու համար ցեղապետներն որ արեան տուգանքին տեղ դրամական տուգանք մը հաստատեն։ Այսպէս, սպանութեան մը տուգանքն է 6,000 ղրուշ, ծանր վէրքի մը, որ վիրաւորեալն աշխատութեան անկարող ընէ՝ 3,500 ղրուշ. նուազ ծանր վէրքի մը՝ 3,000, թեթեւ վէրքի մը՝ 1,500 ղրուշ, որ պիտի վճարուի վիրաւորելոյն կամ ժառանգորդաց։ Վէրք չպատճառող սաստիկ հարուածներու տուգանք որոշուեցաւ 2,000 ղրուշ, և ծանր զրպարտութեան մը՝ 3,000 ղրուշ։ Շնորհիւ Սալէհ փաշայի կորովին, Փրիզրէնի յանձնախումբն յաջողեցաւ գոհացուցիչ կերպիւ կարգադրել իբրեւ հազար վէճեր ալպանիացի քինախնդիր ընտանեաց մէջ։ Իփէքի մէջ, դեռ եւս ոչ այնքան յաջող է գործն, իսկ ի Տիաքովա, տեղացի ժողովրդոց յոյժ նախնական բնութիւնը դիւրութիւններ չէ պատճառած։ Բայց ձեռք բերուած արդիւնք թանկագին են արդէն, և կը ցուցնեն թէ Բ. Դուռը միտքը դրած է հնօրեայ չարիք մը արմատախիլ ընել։ Ալպանիացւոց ազդարարուած է նաեւ որ իրենց սերպ և պուլկար դրացեաց նկատմամբ գրգռիչ ընթացք բռնելէ զգուշանան այսուհետեւ։ Պէտք է խնդակցինք Օսմ. կառավարութեան՝ այս բարեդէպ տնօրինութեանց համար։»

Մօ. Օրիէնթալ եւս արտատպելով հունգարական թերթին յօդուածը, կը ձայնակցի նմա։

(*) Այսօրուան «Թագվիմի Վէգայի»ի մէջ եւս յիշուած են այս բարեդէպ տնօրինութիւնք։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գնդապետ Վէնտրիխ, Զարին կողմէ կարգեալ արտասովոր պատուիրակն երկաթուղեաց վարչութեան բարուոքման համար, նոր յաջողութիւն մը ստացաւ անոնց վրայ որք կը խորհէին զինք տապալել։ Ազախու երկաթուղւոյն անօրէն Պ. Խոմյաքովի, որ Գնդ. Վէնտրիխի կողմէ պաշտօնանկ լինելէն ետև հաղորդակցութեանց և հանրային շինութեանց նախարարութեան կողմէ վերահաստատուած էր, Զարին կողմէ վերջապէս պաշտօնանկ եղաւ։ Երկաթուղեաց ուրիշ որոշ ճարտարագէտներ եւս նոյն կերպիւ պաշտօնանկ եղան, և հաղորդակցութեանց նախարարութեան պաշտօնեայք սաստիկ տագնապեցան։ Թէև գնդապետին ձեռամբ կատարուած այս ազդու պաշտօնանկութիւնք կը ծանուցուին, բայց ծանօթութիւն մը չի տրուիր թէ ռուսական երկաթուղիք այժմ առաջուընէ աւելի՞ փութով օգնութիւն կը հասցնեն սովեալ գաւառներուն։

* * *

Հնդկաստանի անգլ. կառավարութեան և ռուս կառավարութեան միջեւ քանի ամսէ ի վեր վէճ կար, որովհետեւ ռուս սպայ մը՝ Եանով հարիւրապետ, որ մինչեւ Փամիրի բարձրաւանդակն յառաջացած էր, հոն երկրային քննութիւն մը կատարող անգլիացի երկու սպաներ արտաքսեց այն կողմերէն, ըսելով թէ ռուսական հող է հոս, գործ չունիք հոս։ Այժմ Կալկաթայէ կը հեռագրուի թէ խնդիրը վերջացած է, որովհետեւ ռուս կառավարութիւնը խոստովանած է թէ Եանով հարիւրապետ ապօրէն ընթացքի մէջ գտնուած էր, և ցաւ յայտնած է այն սպային

—)(39)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՌՈԲԻՆՍՕՆՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑԸ

ԺԹ

ՈՐՈՒՆ ՄԷՋ ԱՐԴԷՆ ԾԱՆՐԱՊԷՍ ՎՏԱՆԳՈՒԱԾ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԵՏԶՀԵՏԷ ԱՒԵԼԻ ԿԸ ԿՆՃՌՈՏԻ

Ֆինա կղզւոյն մէջ զարհուրելի գազանի մը ներկայութիւնը մեծապէս կարող էր զբաղեցնել միտքն այդ խեղճերուն զորս ձախորդ պատահար մը այդ տեղ ձգած էր։

Կոտֆրէյ,—թերեւս լաւ չըրաւ,—չծածկեց Թարթըլէթին ինչ որ իրենց գլխուն եկած էր։

—Ա՛րջ մը, պոռաց դասատուն իր չորս կողմը նայելով շուարած նայուածքով մը, որպէս թէ Ուիլ-Թրիի շրջակայքը այդ գազաններէն պաշարուած ըլլային։ Ինչո՞ւ համար արջ մը։ Մինչեւ հիմայ արջ չ'կար կղզիին մէջ։ Եթէ մէկ հատ կայ, ըսել է թէ ուրիշ շատեր ալ կան, և նոյն իսկ ուրիշ վայրի գազաններ ալ, յովազներ, ժակառներ, վագրեր, բորենիներ, առիւծներ։

Թարթըլէթ հիմայ Ֆինա կղզին կ'երեւակայէր կոտրած գառագեղի մը բնակիչներուն ձեռքն ինկած։

Կոտֆրէյ պատասխանեց անոր թէ պէտք չէր երբեք չափազանցել։ Տեսած էր արջ մը, ատ իրաւ էր։ Ինչո՞ւ համար այդ գազաններէն մէկը մինչեւ այն ատեն բնաւ երեւցած չէր երբ կղզին մէջ պտոյտներ կ'ընէր, ատիկա չէր կրնար մեկնել, և անմեկնելի ալ էր իրօք։ Բայց ատկէց հետեւցնել թէ ամեն տեսակ վայրի կենդանիներ կը վխտային հիմայ անտառներուն և մարգագետիններուն մէջ, ատիկա խենդութիւն էր։ Սակայն պէտք էր խոհեմութեամբ վարուիլ և առանց զէնքի բնաւ դուրս չելլել։

Տարաբա՛խտ Թարթըլէթ։ Այդ օրէն սկսաւ իրեն համար անհանգստութեանց, վախերու, խռովութեանց, անքնական սարսափներու կեանք մը, որ ծննդավայրին կարօտը զգացուց իրեն որպէս երբեք չէր զգացած։

«Ո՛չ, կը կրկնէր, ո՛չ։ Եթէ գազաններով լեցուն է կղզին, ալ չեմ կրնար համբերել, կ'ուզեմ որ ելլենք երթանք։»

Խնդիրը կարենալ երթալու վրայ էր։

Կոտֆրէյ և իր ընկերները այնուհետեւ ստիպուած էին միշտ զգուշութիւն ընելու։ Յարձակում մը կրնար յառաջ գալ ոչ միայն ծովեզերքին և մարգագետնին կողմէ, այլ և մինչեւ իսկ սէքուոյաներու խումբին մէջ։ Այդ պատճառաւ է որ իրենց բնակարանն յանկարծական յարձակումներէ զերծ պահելու համար շատ մը միջոցներ ձեռք առին։ Դուռը ամրացուցին, այնպէս որ վայրի գազանի մը ճիրաններն կարենար դիմադրել։ Գալով ընտանի կենդանիներուն, Կոտֆրէյ կ'ուզէր անոնց համար ալ գոմ մը շինել, ուր կարենային զանոնք փակել, գոնէ գիշերը, բայց ատիկա դիւրին բան չէր։ Բաւականացան զանոնք կարելի եղածին չափ պահպանել Ուիլ-Թրիի մօտերը մացառներու շրջափակի մը մէջ որմէ դուրս չէին կրնար ելլել։ Բայց այդ շրջափակը ոչ բաւական ամուր էր, ոչ բաւական բարձր որպէսզի արջ մը կամ բորեան մը չկարենար զայն տապալել կամ վրայէն ներս անցնիլ։

Սակայն, որովհետեւ Քառէֆինոթու, հակառակ իրեն եղած թախանձանքներուն, շարունակեց դուրսը հսկել գիշերը, Կոտֆրէյ միշտ կը յուսար ուղղակի յարձակումի մը առաջքն առնել։

Արդարեւ, Քառէֆինոթու վտանգի կը դնէր ինքզինքն այդպէս Ուիլ-Թրիի պահպանութիւնն ընելով. բայց անշուշտ հասկցած էր որ ծառայութիւն կը մատուցանէր իր ազատարարներուն, և պնդեց որ շարունակէ իր հսկողութիւնը, թէեւ Կոտֆրէյ զայն շատ ջանաց համոզել որ ներս գայ։

Շաբաթ մը անցաւ, և այդ ահեղ այցելուներէն ոչ մէկը դեռ երեւան ելաւ։ Կոտֆրէյ արդէն բնակարանէն չէր հեռանար, բաց ի այն անգամներէն երբ անհրաժեշտ պէտք ըլլար։ Երբ ոչխարներն, այծերն եւ միւս անասունները մարգագետնին մէջ կ'արածէին, իրենք կը նայէին միշտ, աչքերնին անոնցմէ չէին հեռացներ։ Յաճախ, Քառէֆինոթու հովիւի պաշտօն կը ստանձնէր։ Հրացան չէր առներ ձեռքը, որովհետեւ կ'երեւի թէ չէր հասկցած հրազէններ գործածելու եղանակը, բայց որսորդութեան դանակներէն մէկը մէջքը անցուցած էր, աջ ձեռքն ալ տապար մը։ Այսպէս զինուած, ուժեղ սեւամորթը պիտի չվարանէր վագրի մը կամ ո և է վայրի գազանի մը վրայ նետուելու։

Սակայն, տեսնելով որ ոչ արջ և ոչ իր եղբայրակիցներէն մէկը կ'երեւէին վերջին հանդիպումէն ի վեր, Կոտֆրէյ սկսաւ ապահովիլ։

Քիչ քիչ իր պտոյտներն և իր որսորդութիւններն սկսաւ նորէն, բայց առանց այնչափ հեռուները երթալու կղզին մէջ։ Այդ միջոցին, երբ սեւամորթը անոր կ'ընկերանար, Թարթըլէթ, լաւ մը փակուած Ուիլ-Թրիին մէջ, բնաւ չէր յանդգներ դուրս ելլելու, նոյն իսկ եթէ պարի դաս տալու համար ըլլար։ Ուրիշ անգամներ ալ, Կոտֆրէյ մինակ կը մեկնէր, և դասատուն այն ատեն ընկեր մը ունէր, որուն կրթութեանը համար յամառ ջանքեր կ'ընէր։

Այո, Թարթըլէթ նախ խորհած էր Քառէֆինոթուին սորվեցնել Անգլիերէն լեզուին ամենէն սովորական բառերը. բայց ստիպուեցաւ ետ կենալ այդ գաղափարէն, որովհետեւ սեւամորթին ձայնական խողովակները այդ տեսակ հնչմանց համար անյարմար կը թուէին։

—Այն ատեն, ըսած էր Թարթըլէթ, քանի որ իր դասատուն չկրցայ ըլլալ, իր աշակերտը պիտի ըլլամ։

Եւ ինքը միտքը դրած էր սորվիլ այն լեզուն զոր կը խօսէր Քառէֆինոթու։

Պարապ տեղը Կոտֆրէյ կ'ըսէր անոր թէ ատիկա մեծ օգտակարութիւն մը չէր կրնար ունենալ իրենց համար։ Թարթըլէթ չուզեց համոզուիլ։ Բոլոր ճիգերը թափեց Քառէֆինոթուին հասկցնելու համար որ իր մատնանիշ ըրած բոլոր առարկաներուն անունը տայ իր լեզուով։

Արդարեւ, պէտք է հաւատալ որ աշակերտ Թարթըլէթը մեծ յարմարութիւն ունէր, որովհետեւ տասնհինգ օրուան մէջ տասնհինգ բառի չափ սորվեցաւ։ Գիտէր որ Քառէֆինոթու «պիրզի» կ'ըսէր կրակին, «արաու»՝ երկինքին, «մերվիրա»՝ ծովին, «դուրա»՝ ծառերուն եւայլն։ Ասոնք գիտնալուն այնչափ հպարտ էր որչափ եթէ քննութեան մէջ Բոլինէզեան լեզուի մրցանակ մը առած ըլլար։

Այն ատենն է որ, երախտագիտական զգացմամբ մը, ուզեց յայտնել իր շնորհակալութիւնն, ոչ թէ նորէն փորձելով քանի մը Անգլիերէն բառեր անոր արտասանել տալ, այլ ջանալով Եւրոպական պարագիտութեան ճշմարիտ սկզբունքներն ու գեղեցիկ շարժումները սորվեցնել։

Ատոր վրայ, Կոտֆրէյ չ'ըրաւ խնդալը բռնել։ Վերջապէս, իրաւ է թէ ժամանակ անցընել կուտային ատոնք, և կիրակի օրը, երբ բան մը չունէր ընելու, յօժարակամ ներկայ կը գտնուէր Սան-Ֆրանչիսքոյի նշանաւոր դասատու Թարթըլէթին դասերուն։

Եւ տեսնելու բան էր արդարեւ։ Խեղճ Քառէֆինոթուն արիւն քրտինք կը մանէր պարի նախնական հրահանգներուն ճկելու համար իր մարմինը։ Հեզ էր սակայն և բարի կամեցողութիւն ունէր. բայց բոլոր իր ցեղակիցներուն պէս ուսերը վար իջած, փորը դուրս ցցուած, ծունկերը և ոտքերը ներս քաշուած էին։ Այդ տեսակ մարմնով վայրենիէ մը ի՞նչպէս մարդ Վէսթրի մը կամ Սէն-Լէոն մը հանել։

Ինչ որ ալ ըլլայ, դասատուն ետեւէն ինկաւ այդ բանին։ Արդէն Քառէֆինոթու ալ թէեւ կը տանջուէր այդպէսով, բայց եռանդ ունէր սորվելու։ Կարելի չէ երեւակայել թէ ո՛րչափ չարչարուեցաւ միայն ոտքերն առաջին դիրքին մէջ դնելու համար։ Եւ երբ երկրորդին անցաւ, յետոյ երրորդին, դժուարութիւններն աճեցան։

—Բայց նայէ՛ մէյ մը ինչպէս կ'ընեմ, յամա՛ռ, կը պոռար Թարթըլէթ որ օրինակը դասին կը միացնէր։ Ոտքերդ իրարմէ հեռու։ Աւելի հեռու։ Ասոր ծայրը անոր գարշապարին... ծունկերդ բա՛ց, անզգա՛մ։ Ուսերդ շիտա՛կ, աւանա՛կ։ Գլուխդ ուղիղ... Թեւերդ կլորցուր...։

—Բայց անկարելի բան կը խնդրէք իրմէ, կ'ըսէր Կոտֆրէյ։

—Ոչինչ անկարելի է խելացի մարդուն համար, կը պատասխանէր միշտ Թարթըլէթ։

—Բայց իր մարմնոյն յօրինուածութիւնը չը յարմարիր....։

—Թող յարմարի։ Պէտք է որ յարմարի, և յետոյ այս վայրենին պէտք է որ օր մը սալոնին մէջ ներկայացուելու համար պէտք եղածը գիտնայ գոնէ։

—Բայց երբեք, Թարթըլէթ, երբեք առիթ պիտի չունենայ սալոնի մը մէջ ներկայանալու։

—Ո՞վ գիտէ, ինչէ՞ն գիտէք, կը պատասխանէր դասատուն ոտքին ծայրերուն վրայ կոխելով։

(Շարունակելի)

ըրածին համար։ Փամիրի խնդիրը կայ և կը մնայ Անգլիոյ և Հնդկաստանի կառավարութեան և ռուս կառավարութեան միջև, բայց անգլ. երկու սպայից վտարման մասնաւոր խնդրոյն վրայ այլ ևս վէճ չի մնար, թէև տարակոյս չկայ թէ ռուս սպայք վայրկեան մը չվարանին կեղր. Ասիոյ կողմերն իրենց դէմ եղող անգլ. սպայից դէմ Եանով հարիւրապետին ընթացքն օրինակել։

ՖԻՈՒՄԷ ԵՒ ԹՐԻԷՍԹԷ

Եօթն ամիս յառաջ Ֆիումէի և Թրիէսթէի անմաքս նաւահանգստի դրութեան ջնջումն յոյսեր զարթուցած էր որք այնուհետև չեն իրագործուած։ Ի Ֆիումէ արուեստական զարգացման նոր միջոց չտրուեցաւ։ Նոր գործարան չբացուեցաւ։ Ի Թրիէսթէ ևս նախագործութեան պակասութիւն կայ։ Միակ նոր գործն է քարիւղի զտարան մը, որ ի մօտոյ պիտի բացուի։ Կը խորհուի իւղի ուրիշ գործարան մը բանալ, բայց տակաւին իրագործման ճամբու մէջ չէ։ Կը յիշուի թէ եօթն ամիս յառաջ ամեն ապրանք անմաքս կը մտնէին ի Թրիէսթէ և ի Ֆիումէ, և հոն մթերեալ կը մնային մինչև որ երկրին ներսերէն ուզուէին, ուր ղրկուած ապրանաց համար ևեթ մաքս կը վճարուէր։ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ գործարանատէրք գանգատեցան թէ այս դրութիւն արգելք կը լինի երկրին արհեստական արտադրութեանց, և կը յուսացուէր ազատ նաւահանգստի դրութիւնը բառնալով նոր միջոց մը տալ բնիկ ճարտարութեան։

ՏԻԿԻՆ ՏԷԼԱՈՒԻ ՍՊԱՆԻՉՆ

Անսոմէյ, Փարիզի Թանըլ փողոցին մէջ ծերունի Տիկին Տէլաուն սպանող երիտասարդն, անցեալ հինգշաբթի և ուրբաթ օրերը դատուելով Եղեռնադատ Ատենին առջև, մահուան դատապարտեցաւ, և անտարբեր մեկնեցաւ դատարանէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդը տեղեկագրած ըլլալով առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ թաղին Գեր. քարոզչին և Արժ. Աւագերէցին միջև տեղի ունեցած ծանուցեալ դէպքը, Ն. Ամենապատուութիւն՝ Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր յանձնած է այս առթիւ քննութիւն մը կատարելով պէտք եղածն ի գործ դնել։

Կը լսենք թէ Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաճճեան հրաժարեր է նոյն եկեղեցւոյ քարոզչութենէն։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը շրջաբերական մը ուղղելով մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցեաց քարոզիչներուն ու թաղական խորհրդոց՝ յանձնարարեց որ Ենիգաբուի հրկիզելոց համար նպաստներ հաւաքեն բարեսէր թաղեցիներէ, և շրջաբերականին հետ իրենց ղրկուած ժապաւինեալ տումարին մէջ նշանակելով, ուղարկեն ի Պատրիարքարան։

Գեր. Տիմոթէոս եպիսկոպոս Սափրիչեան և Մարուքէ էֆէնտի Ֆրէնկեան երէկ կայս. պալատան առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյյա փաշայի յանձնեցին շնորհակալութեան ու երախտագիտութեան ուղերձ մը, որ յանուն Ենիգաբուի հրկիզելոց՝ պատրաստուած է տեղւոյն քարոզչին, աւագերէցին ու թաղական խորհրդին կողմէ։ Այս ուղերձ պիտի մատուցուի յառաջ կայսերական գահոյից։

Գեր. Տիմոթէոս եպիսկոպոս և Մարուքէ էֆէնտի երէկ Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյի ներկայանալով՝ շնորհակալութիւն յայտնեցին այն ջանքերուն համար, զորս Ն. Վսեմութիւն ըրած էր Ենիգաբուի հրդեհը մարելու մասին, և այս առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրին վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

Թիֆլիզի պաշտօնական Կավկազ լրագիրը կ'ըսէ թէ Վրաստանի և Իմէրէթի թեմին կողմէ կաթողիկոսական պատգամաւոր պիտի ընտրուի հաւանօրէն հետևեալ անձանց մին.

Թիֆլիզի քաղաքագլուխ Իշխան Ն. Արղութեան, Մ. Թամամշեֆ, Ա. Մանթաշեֆ, Գ. Արծրունի, Ա. Յովհաննէսեան, Իշխան Ն. Ամատունի։

Մեզ խնդրուած են տպել հետևեալը.

«[illegible] լրագրում կարդում ենք, որ յունուարի 6-ի աղէտի պատճառները քննող Ս. Էջմիածնից եկած մասնաժողովն աւարտել է իւր քննութիւնը և այն եզրակացութեան է հասել, որ կոնսիստորիան յանցաւոր է այդ գործում, որի հետևանքն է կոնսիստորի երկու անդամների պաշտօնից հրաժարեցնելը։ Այդ առթիւ պէտք է ասենք, որ կոնսիստորիայից երկու անդամներ հրաժարեցրած են ոչ թէ այն պատճառով, որ քննութիւնից նոքա յանցաւոր են երևացել, այլ որովհետև քննութեան ենթակայ էր կոնսիստորիան, հետևապէս նոքա պէտք է պաշտօնից հեռու լինէին. դորան ապացոյց, որ ոչ թէ քննութիւնից յետոյ արձակուեցան նոքա, այլ հէնց սկզբից։ Իսկ թէ քննութեան մէջ ովքեր յանցաւոր դուրս կը գան, մենք չը գիտենք։»

(Արձագանք)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Գում-գաբուի և մերձակայ թաղից Ազգասէր Ընկերութիւնը ծանօթ է Ազգին՝ իւր վեցամեայ անդուլ աշխատութեամբ և անխոնջ յարատևութեամբ, որով յաջողած է հարիւրաւոր աղքատ հիւանդներ փրկել բաղդին դառն հարուածներէն, 40էն աւելի հիւանդաց բժիշկ, դեղ, սնունդ և այլն մատակարարելով ամեն օր։

Ի նպաստ սոյն հաստատութեան՝ Վսեմ. Նուրեան էֆէնտիի հովանաւորութեամբ թատերական ներկայացում մը պիտի տրուի Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ յառաջիկայ կիրակի ցերեկ Օսմանեան խմբին կողմէ, մասնակցութեամբ Ֆրանսական թատրոնի նուագածուաց։

Ներկայացուելիք խաղերն են ՄԵՐ ՁԱՒԱԿՆԵՐԸ, բարոյական և ընտանեկան օգտակար խրատներով օժտեալ թատերգութիւն հինգ արարով և ՄՈՆ ԻԶՄԷՆԻ, զաւեշտ մէկ արար։

Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Երէկ գիշեր Գաղատիոյ թատրոնին մէջ տեղի ունեցաւ Պ. Վահրամ Սվաճեանի նուագահանդէսը։

Բոլորովին ընտանեկան երեկոյթ մը որուն մէջ երիտասարդ դաշնակահարին համար տիրող համակրութիւնը յստակ կը նշմարուէր։

Պ. Սվաճեան առաջին անգամ է որ նուագահանդէսի մը մէջ ի հանդէս կուգայ իր տաղանդին ու ճարտարութեան հրապարակային փորձը տալու։

Ունկնդիրները դաշնակահարին չափ սրտատրոփ և անձկայոյզ էին, որչա՛փ երջանիկ պիտի ըլլան իրենց համակրելի ազգակցին յաջողմանը որ գրեթէ բոլոր իրենց պարծանքը պիտի ըլլայ։

Եւ ամենքը շունչերնին զսպած, երկիւղած լռութեամբ մը կ'ունկնդրեն Շումանի մէկ կտորին։

Պ. Սվաճեանի արուեստը յայտնի կ'երևայ այդ հատուածին գործադրութեան մէջ, բայց այս արուեստը ջղային ու տենդոտ բան մը կը պարունակէ իր մէջ. երաժշտութեան ոչ թէ իշխող՝ այլ անոր անձնատուր հոգի մը կը տեսնուի աւելի։

Մեծ վարպետներու գործերը մեկնելու դժուարին արհեստին մէջ ամեն ոք իւր եղանակը, իւր ձևը, իւր ըմբռնումն ունի անշուշտ որ քննադատութեան տակ չիյնար ինքնին. ուստի Պ. Սվաճեանին բացատրութիւնը իւր յատուկ արժէքը ունի որ աւելի մեծ պիտի ըլլար, կարծեմ, թէ որ բուն եղանակն աւելի յստակ ու պայծառ կերպով արտայայտուէր։

Շօբէնէ Շումանէն նուագած հատուածները նոյն տպաւորութիւնը կը թողուն։

Պ. Սվաճեան Պեթհովէնի Սօնաթը և վերջի Թալպերկի Ֆանթէզին մէջ մեծապոյն յաջողութիւն գտաւ։

Օրիորդ Կոլմանոֆ երգչուհի մ'է որ նոյնպէս առաջին անգամ մեր հասարակութեան դատաստանին կ'ենթարկէ իր ձայնին ճարտարութիւնը։

Օրիորդը մեծ արուեստագէտ ըլլալու պահանջումը չունի և թերևս երեկոյթին ընտանեկան հանգամանքը մղած էր զինքը ի հանդէս գալու։

Իւր ֆրանսերէն արտասանութիւնը շատ ուղիղ չէ. պակասութիւն մ' որ կէ զգուշանալէ աւելի դիւրին բան չի կայ. իւր ձայնին ելևէջներն ամենն ալ պզտիկ ոստումներ, համառօտութիւններ ունին զորս նոյնպէս քիչ մը աշխատութեամբ ուղղել կարելի է։

Ամփոփելով մեր տպաւորութիւնը, ընտանեկան յաջող երեկոյթ մը, ուր ոչ ոք խստապահանջ ըլլալու իրաւունք ունի, ուր համակրութիւնը պէտք է տիրէ քան թէ արուեստի աններող քննադատութիւնը։ * * *

Գաղատիա, 19 փետրվար

ՄԷՇՏՈՒՏՃԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի գիտութիւն պատ. ծնողաց կը ծանուցանեմք թէ՝ վարժարանիս դասախօսութիւնները որք պահ մը ընդմիջուած էին Բարեկենդանի արձակուրդի առթիւ, կանոնաւորապէս վերսկսած են երեկուընէ ի վեր։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

1892, փետր. 18
Ենի-Գաբու

Ամեն անոնք, որք Ենիգաբուի հրդեհէն պահուն կարասիներ կորուսած են, կրնան դիմել նոյն թաղի եկեղեցին, ուր պահուած կան մաս մը կարասիք և որոց տէրերն երևան եկած չեն։

ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԷԶԵԱՆ (ԶԷՓՀԻՒՐ), հեղինակ «Մրմունջք»ի, հրատարակած է Գաղատացեան սիրուն տպագրութեամբ, ԱՆԻՒԹԵԱԼԸ, մենախօսութիւն։—Գին 40 փարա։ Այս տեսակ գրուածոց շարք մը կայ հրատարակուելիք, որոց երկրորդ հատորը պիտի ըլլայ «Ձկնորսը», մենախօսութիւն։

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով, մասնաւորապէս Բիւզանդեան գրատան մասնաճիւղն ի Պահճէ-Գաբու, և Արամեան գրատունը, Սուլթան-Համամ։

Երկու մնայուն դասատու կ'ուզուի մայրաքաղաքիս թաղային մէկ վարժարանին մէջ ուսուցանելու համար թուրքերէն, ֆրանսերէն, աշխարհագրութիւն, թուաբանութիւն, տոմարակալութիւն ևն։ Դիմել «Արևելք»ի խմբագրատունը։

Ներքին լուրեր

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ֆերիգութեան աստիճան տրուեցաւ կայս. անձնապահ զօրաբանակին հեծելազօրաց առաջին կիսաբաժնին հրամանատարի փոխանորդ Պէքիր փաշայի, որ կը պահէ իւր այդ պաշտօնը։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Ոստիկանութեան Դրան բժիշկներէն Հաֆըզ Արիֆ էֆէնտիի։

Ադամանդեայ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր. Աբբաս Հիլմի փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Իտալիոյ Արտաքին գործոց նախարարութեան հաշուակալին և երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Տրիպոլիոյ իտալական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Բալիօ Կրանէլի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ Բաղէչի նահանգին մէքթուպճի Սուպհի պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ գերմանացի սպայ Պ. Պ. Հօթման Բօյթէրի ու Ֆօն Թրէպզօվի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Խնկիչէհրի գայմագամ Խայրի էֆէնտիի ու թաղապետութեան նախագահ Հաֆըզ Հիւսէյին էֆէնտիի և հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն գաւառակի խառաբէի ժողովոյ անդամ Իսմայիլ պէյի ու թաղապետական ժողովոյ անդամ Նեճմի էֆէնտիի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Մեծ-Եպարքոս և կայս. աւագ թիկնապահ Բարձր. Ճէվատ փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատուին ունենալով, ստացաւ Ն. Վեհափառութեան հրամանները։

—Եւգաֆի Նախարար Վսեմ. Ղալիպ փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց և ստացաւ Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Աւստրիական ու ֆրանսական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

ՏՈՐԹ. ՎՈՒԼՔՈՎԻՉԻ ՍՊԱՆԻՉԸ

Պաշտօնական Ցուցաբերութիւն

Այս առտու Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետևեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը։

Խիստ կարևոր ըլլալով ձերբակալել այն անձն, որ անցեալ գիշեր ի Բերա՝ իւր առած վէրքին ազդեցութեամբը մեռնող պուլկարական գործակատար Պ. Վուլքովիչը վիրաւորած էր, կը ծանուցուի թէ իրենց մատուցած ծառայութեանն աստիճանին համեմատութեամբ՝ հինգ հարիւրէն մինչև հազար ոսկւոյ կայսերական պարգև մը պիտի տրուի անոնց, որք այդ անձին գտնուած տեղը գիտեն ու իմաց տալով ձերբակալումը պիտի դիւրացնեն և կամ այդ անձը բռնելով կառավարութեան յանձնեն։

ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՆԵՐԸ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ մինչև Ռամազանի Պայրամն՝ երեքական ամսաթոշակ վճարուի կառավարական բոլոր պաշտօնէից և քարտուղարաց։ Կայս. սոյն իրատէն Բ. Դրան կողմէ հաղորդուած է Ելմտական նախարարութեան, որ այսօր պիտի սկսի վճարել այդ երեք ամսականներէ առաջինը։

ԵՆԻԳԱՊՈՒԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Դատական նախարար Վսեմ. Րիզա փաշա և Քաղաքապետ Վսեմ. Րըտվան փաշա, որք նախընթաց օր խորհրդակցութիւն մը կատարած էին՝ Ենիգաբուի հրկիզելոց օգնելու մասին հարկ եղածն ի գործ դնելու համար, Քաղաքապետութեան ընդհանուր քննիչ Միւմթազ պէյի յանձնած են տումար մը պատրաստել, յորում նշանակուին հրկիզելոց թիւն ու անոնց ունեցած պէտքերու աստիճանը։

—Լանկայի յունաց եկեղեցւոյն թաղական խորհուրդը վերմակ, խորդա և այլն հաւաքելով բաշխած է Ենիգաբուի յոյն հրկիզելոց և այդ նպաստներէ մաս մ'ալ Ենիգաբուի հայոց եկեղեցին ղրկած է հայ հրկիզելոց բաշխուելու համար։

ԱՂԻՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ

Հաքիքաթ կ'իմանայ թէ Էյուպի շրջակայից բնակիչք ձեռնհաս իշխանութեան մատուցանելու համար հանրագիր մը կը պատրաստեն, որով յայտարարելէ յետոյ թէ ի Պահարիյէ, ի Գարաաղաճ, ի Բիլի-Փաշա և ի Հալըճըօղլու գտնուած աղիսի գործարանաց ծխնելոյզներէն ելած մուխը զիրենք անհանգիստ կ'ընէ, պիտի խնդրեն որ այդ գործարանք կամ այդ տեղերէն վերցուին և կամ գոնէ իւրաքանչիւրին տասն-տասնևհինգ կանգուն բարձրութեամբ ծխնելոյզներ շինուին։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ

Ըստ տեղեկութեանց Սապահի, մասնագէտ անձնաւորութեան մը կողմէ ծրագիր մը մատուցուելով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, ինչ ինչ միջոցներ ցոյց տրուած են թէ Ռէժիի վարչութիւնը բարեկարգելով և կանոնագիրը բարեփոխելով կարելի պիտի ըլլայ ամսական չորս հարիւր վաթսուն հազար ոսկւոյ հասոյթ մը ձեռք բերել։ Այդ ծրագիր Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ քննուելու վրայ է։

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դատական նախարարութիւնը, կ'ըսէ Սապահ, Արտաքին գործոց նախարարութեան հետ բանակցելով որոշած էր որ զանազան հպատակութեանց պատկանող օտար անձերու միջև եղած պատժական խնդիրները՝ կարգապահութեան ու երկրին անդորրութեանը տեսակէտով՝ տեսնուին օսմանեան դատարանաց առջև և այս որոշումը հաղորդուած էր բոլոր օտար դեսպանատանց. նոյն թերթը կը յարէ թէ տեսնուած ըլլալով որ օտարահպատակ դատախազք այս որոշումը չեն յարգեր և եղած հրաւէրներու չեն պատասխաներ, պէտք եղածը գրուած է որոց որ անկ է։

ԿՈՍՕՎԱ

Կոսօվայի կուսակալն, ըստ տեղեկագրութեան Ենիբազարի կառավարչին, գրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ նոյն գաւառի կեդրոնին մէջ՝ արիւնային վրէժխնդրութեանց հաշտարար եղանակաւ կարգադրութեանը համար կազմեալ յանձնաժողովն մինչև դեկտեմբեր 23, հաշտարար եղանակաւ կարգադրած է նաև 7 սպանութեան և 4 վիրաւորման խնդիրներ։ Ակվէ գաւառակին մէջ կազմեալ յանձնաժողովն ևս մինչև դեկտեմբերի վերջը՝ 12 սպանութեան և մէկ վիրաւորման խնդիրներ կարգադրած է միևնոյն եղանակաւ։ (Տես այս առտու առաջին երեսը)։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Բարձր. Խտիվ Աբբաս փաշայի շնորհեալ կայս. Ֆերմանի յանձնման առթիւ, որ հաւանաբար մարտ 3,15ին տեղի պիտի ունենայ, զինուորական մեծ հանդէսներ պիտի կատարուին յԵգիպտոս։ Մեծամեծ պատրաստութիւնք կը տեսնուին այն պալատան մէջ, ուր պիտի հիւրընկալուի Ահմէտ Էյուպ փաշա, որ պիտի տանի կայս. Ֆերմանը։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

Բարձրագոյն վարժարանաց քննիչ կարգուած է Զիհնի պէյ, քննիչ մասնաւոր վարժարանաց, պահելով հանդերձ իւր այդ պաշտօնը։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Բժշկական վարչութեան որոշմամբ ի Բերա Սիթէ տը Բերա շէնքին մէջ մասնաւոր տեղ մը հաստատուած է պատուաստի համար, ուր ձրիաբար պիտի պատուաստուին թէ՝ մեծ և թէ փոքր ամեն անհատ, հինգշաբթի օրերը եւրոպական ժամ 11 էն մինչև կէս օր։ Բժշկական վարչութիւնը տեղեկագրած է Քաղաքապետութեան, այդ առթիւ հարկ եղած ծանուցումն ընել բոլոր թաղերու իմամներուն, մուխթարներուն և զանազան հասարակութեանց պետերուն։

—Բժշկական վարչութեան որոշմամբ թաղապետական շրջանակաց բժիշկներն ամեն երկուշաբթի օր բժշկական վարժարանն ի ժողով գումարուելով, իրենց պաշտօնավարութեան շրջանակին մէջ իրենց տեսածներն ու ըրած գործերը պիտի տեղեկագրեն հանրային առողջապահութեան քննիչին։ Այս որոշում երկու շաբաթէ ի վեր կը գործադրուի արդէն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մուսուլի Սիւլէյմանիյէ գաւառին կառավարիչն հեռագրած էր թէ գաւառին սահմանագլխոյն մօտ գտնուած Սինէ անուն պարսկական քաղաքին մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւն մը երևան եկած է։ Առողջապահական վարչութիւնն ևս հեռագրաւ յանձնարարած էր Պաղտատի առողջապահական քննիչին, այդ հիւանդութեան տեսակն ու աստիճանը քննելով տեղեկագրել։ Առողջապահական քննիչը փետրուար 14 թուականաւ հեռագրած է առողջապահական վարչութեան թէ այդ հիւանդութիւն ցնցղատապինման բան մ'է, ուրկէ մէկ քանի մահեր ևս պատահեր են և թէ այդ հիւանդութիւն երկու ամիս առաջ երևան եկած ըլլալով այժմ բոլորովին անհետացած է։ Քիւրտիստանի մէջ ո և է հիւանդութիւն չկայ. միայն Պաղտատի նահանգին ու Սիւլէյմանիյէ գաւառին միջև գտնուած Կիւլամպէր անուն տեղն հարբուխի նման թեթև հիւանդութիւն մը երևան եկած է ուրկէ վարակեալք երեք օրէն կ'ապաքինին։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Պ. Թէոտոր Պէրժէ երէկ իրիկուն յատուկ կառախումբով Պիլէճիկ ուղևորեցաւ՝ աչքէ անցունելու համար Անատօլուի երկաթուղեաց աւարտած մասն ինչպէս նաև Պիլէճիկի ու Էնկիւրիի միջև շինուելու վրայ եղող մասը։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Օսմ. Պանքայի Բարիզու վարչութեան տնօրէնին այս ուղևորութիւնը վերաբերութիւն ունի մեծ կարգադրութեան մը հետ, բայց հաւանական է որ, կ'ըսէ Լ. Հէրէլտ, Պ. Պէրժէի նպատակն ըլլայ՝ Անատօլուի երկաթուղեաց պարտատոմսերն (որք քիչ մը շատ կը ծանրանան Տէօյչ Պանքի վրայ) մտցնել արևելեան թղթոյ դրամատան մէջ, որ կազմուելու վրայ է ի Ժընև։

—Նիկոմիդիա-Էնկիւրիի գծին չորրորդ մասի շինութիւնը պիտի աւարտի ապրիլի սկիզբն։

ՍՕՍԻԷԹԷ ԺԷՆԷՐԱԼ

Մոնիթէօր գրոյց մը կը յիշէ, թէ «Սօսիէթէ Ժէնէրալ տը լ'Ամբիր Օթօման» դրամատան վարչական խորհուրդն սկզբամբ որոշեր է լուծել դրամական այդ հաստատութիւնը։ Կը մնայ եղեր միայն բաժնետէարց հաւանութիւնն, որ պիտի յայտնուի յառաջիկայ ընդհանուր ժողովին մէջ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍՔ

Աւստրիոյ արժէթղթոց ժողովը պաշտօնապէս ընդուներ է Բումելիի երկաթուղւոյ պարտատոմսից վերաբերեալ վերջին կարգադրութիւնը։

ՋԱՂԱՑՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Կ. Պոլիս ներմուծեալ խառնախառն ալիւրներու մասին Լ. Հէրէլտի հրատարակած տեսութեանց առթիւ, զորս թարգմանաբար հաղորդած ենք մեր ընթերցողաց, թղթակից մը հետևեալ դիտողութիւնները կ'ուղղէ յիշեալ լրագրին։

Մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող եօթը շոգեշարժ ջաղացքները կրնան ամիսը 400,000 չափէն աւելի ալիւր տալ, այսինքն օրական 300,000 քիլօյէն աւելի։ Այս քանակութիւնը բաւական է սնուցանելու մայրաքաղաքիս բոլոր ժողովուրդը. բայց ջաղացքները երբեք այդչափ քանակութեամբ ալիւր արտադրած չունին։ Անցեալ յունուար ամսուն եօթը ջաղացքներուն արտադրութիւնը եղած է ընդ ամէնը 137,000 չափ, փետրուար ամսուն՝ 145,000 չափ, բայց ճիշդ թիւը դեռ չենք գիտեր։ Ասկից կը տեսնուի թէ ջաղացքներն յունվարին իրենց արտադրութեան կարողութեան հարիւրին $34^{1}/_{2}$ը և փետրուարին $36^{1}/_{2}$ միայն արտադրած են, այսինքն միջին հաշուով այդ երկու ամիսներուն մէջ իրենց կարողութեան 100ին 35 համեմատութեամբ միայն ալիւր արտադրած են։ Այդ թուանշաններէն կ'երևի նաև թէ այդ երկու ամիսներուն մէջ, նոյն ջաղացքներուն համար գրուած դրամագլխին գոնէ հարիւրին 65ը ապարդիւն մնացած է։ Եւ որովհետև ամէն ամիս 400,000 չափ ալիւր պէտք է Կ. Պոլսոյ ժողովուրդը սնուցանելու համար և յիշեալ եօթը ջաղացքները երկու ամսուան մէջ 282,000ի չափ ալիւր միայն արտադրած են, ասկից կը հետևի թէ այդ երկու ամիսներուն մէջ մայրաքաղաքիս ժողովուրդը գոնէ 518,000ի չափ օտար ալիւր սպառած է. այս բան կը նշանակէ թէ այդ երկու ամիսներուն մէջ մայրաքաղաքիս ժողովուրդը սնած է (եթէ կարելի է այս բառը գործածել) ալիւրներու վասառողջ խառնուրդով մը. մի զարմանք ուրեմն եթէ աղիքի հիւանդութիւններն այնքան շատցած են մայրաքաղաքիս մէջ և հանրային առողջութիւնն այնքան տկար է։ Եւ այս բանս տեղի կ'ունենայ տարօրինակ առատութեան տարի մը, ուր Թուրքիա, սովահար երկիրներէ շրջապատուած, առողջ արմտեաց հարուստ մթերք ունի։ Բայց լաւ ցորենը օտար երկիր կ'երթայ և օտար երկրի խարդախուած ալիւրը կուգայ վնասել բնիկ ժողովրդեան առողջութեան։

Սոյն դիտողութիւններն հրատարակելէ յետոյ, Լ. Հէրէլտ յոյս կը յայտնէ թէ մաքսային վերատեսչութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնու իրաւ այս վիճակը դարմանելու համար։

ՕԴԵՐԵՒՈՒԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Բերայի կայս. դիտարանէն՝

17 փետրվար 1892, կէս օր ժամ 6.2

Միջերկրականի մէջ ծանրաչափը քիչ մը փոխուած է և արևելեան թեթև հով կը փչէ։ Ադրիական ծովուն մէջ հիւսիսային արևմտեան անձրևախառն հով, Արշիպեղագոսի մէջ՝ հարաւային և Սև ծովու մէջ արևելեան թեթև հով։

Գլխաւոր քաղաքաց մէջ բարեխառնութիւնն է.

Կ. Պոլիս 7°, Տրապիզոն 2°, Զմիւռնիա 6°, Սէլանիկ 9°, Պէրութ 11°, Պաղտատ 11°, Պասրա 18°, Հալէպ 3°, Բիոս 14°, Սոֆիա 0° (անձրև), Փարիզ 2° (անձրև), Վիեննա 1° (անձրև) և Թրիէսթէ 6° (անձրև). Իսկ զերոյէն վար է հետևեալ քաղաքաց մէջ. Սալինա 1°, Բեղրապուրկ 5° (ձիւն), Մոսկուա 11°, Արքանկել 8° և Օտեսա 2° (ձիւն)։

Սիլիվրիի մէջ Խալիլ անուն արնավուտ մը ձերբակալուած է, որ անցեալներն ի Չըրբըճը՝ Պերլինի օսմանեան դեսպան Թէվֆիք փաշայի այգին մէջ գտնուած քէօշկն այրած էր։ Խալիլ իր ոճիրը խոստովանելով ըսեր է թէ նոյն այգիի վարձակալ Թիմուր աղայի դէմ ունեցած վրէժը լուծելու համար այրած էր այդ քէօշկը։

—Այս օրերս Զմիւռնիոյ ու շրջակայից մէջ այծերուն մէջ տեսակ մը հիւանդութիւն երևան եկած է և կորուստ կը պատճառէ։ Մայրաքաղաքէս մասնագէտներ պիտի ղրկուին անդ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

—Մախսուսէի վարչութիւնն Անգլիայէն երկրորդ շոգենաւ մը ևս գնած է, որ ի մօտոյ Պոլսոյ նաւահանգիստը կը հասնի. Այդ շոգենաւք Կարմիր Ծովուն մէջ պիտի երթևեկեն մէկ կողմէն Հոտէյտայի ու Ճիտտէի և միւս կողմէ Ճիտտէի ու Եանպուի միջև։

—«Սապահ» կ'իմանայ թէ ի Պէյքէզ բնակեալ Ահմէտ Մուխթար էֆէնտի անուն մարդ մը՝ Ֆիլօմինէ անուն կոյս աղջկան մը հետ ամուսնանալու պատրուակաւ այդ աղջիկը իրբև սպասուհի քովն առեր և պատիւը բռնաբարեր է։ Ձեռնհաս իշխանութեան բողոքուած ու իմաց տրուած ըլլալով, այդ անձին դէմ հարկ եղածն ի գործ դրուելու վրայ է։

—Ե. զօրաբանակի նորընտիր հրամանատար Մուսթաֆա Շէվքէթ փաշա երէկ իրիկուն Պէրութ ուղևորեցաւ «Սաատէթ» շոգենաւով։ Այդ շոգենաւով Եէմէն ղրկուեցան պատմուճաններէ և ոսկի ու արծաթ ժամացոյցներէ բաղկացեալ կայսերական պարգևներ, որք պիտի տրուին՝ նոյն նահանգին մէջ պատահած վերջին դէպքերու պահուն եղած զինուորական գործողութեանց հաւատարիմ ծառայութիւններ մատուցանող չէյխերու ու ցեղապետներու։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Վաղը գիշեր
ՄԻՆԵՕՆ (MIGNON)

* * *

Մօտ օրէն մայրաքաղաքս կը հասնի Բարիզու Օբէրայի թենօրներէն Պ. Տէրէյմս, որ պիտի մասնակցի ֆրանսական խումբին ներկայացմանց։

Հայ Օրիորդ մը որ լաւ ուսած է ձևագիտութիւնը, կը փափաքի թէ՝ վարժարանաց և թէ մասնաւոր տուներ ձևագիտութեան դասեր տալ դիւրամատչելի գներով։ Դիմել «Արևելք»ի խմբագրատունը։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԿՈՒՄ
Պ. ՏԷԼԵԱՆԻՍԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԱԹԷՆՔ, 1 մարտ.—Երէկ իրիկուն Թագաւորին հրամանաւ նախարարական խորհուրդը գումարեցաւ։ Ամեն կառավարական երեսփոխանք այսօր ի նիստ հրաւիրուած են։ Կը կարծուի թէ Պ. Տէլեանիսի նախարարութիւնն հրաժարական տուած է։

— Նոր նախարարութիւն մը կազմուեցաւ։ Հաւատարմութեան երդում ըրաւ Թագաւորին։ Նախարարապետն է Պ. Քօնսդանդօբուլօս, որ միանգամայն արտաքին գործոց և ելմտական գործոց նախարարի պաշտօններն ստանձնած է։ Դատական և ներքին գործոց նախարարն է Պ. Ֆիլարէդոս, Ծովակալ Սախդուրիս՝ ծովային, Պ. Մաւրօբաս պատերազմական և Պ. Բաբամիխալօբուլօս կրթական նախարար անուանեցան։

—Պ. Թրիքուբիս, որուն կանխաւ կոչում եղած էր, յանձն չառաւ նոր նախարարութիւնը կազմել։ Հասարակութիւնը լաւ ընդունելութիւն ըրաւ Պ. Քօնսդանդօբուլոսի նախարարութեան կազմութեան։

ՓԱՐԻԶ, 1.—Գաղթային խորհրդական Պ. Էդիէն ևս հրաժարած լինելով, կ'ըսուի թէ պիտի յաջորդէ Պ. Ժամէ։ Կը գրուցուի նաև թէ ներքին գործոց նախարարութեան մէջ ապահովութեան ճիւղին տնօրէն Պ. Բազէլ և ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Լօզէ ևս հրաժարեր են։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 1.—Եւրոպայէն խնդրուած է մէկ միլիոն 30 հազար տոլարի ոսկեդրամ, որ վաղը պիտի ղրկուի։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 1.— Սքուբչինան վաւերացուց Պելկրատ քաղաքին երեք միլիոն ֆր ի նոր փոխառութիւնը։

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ, 1.—Փետր. 20էն մինչև 29 Սուէզի ջրանցքէն անցան 92 նաւեր, տասնօրեայ հասոյթն եղաւ մէկ միլիոն 80 հազար ֆր։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 19 փետրվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	$109\frac{3}{4}$
3 » Բարիզի »	$22\ 97\frac{1}{2}$

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

[illegible] [Միաց. Գ. Սերի]	20 35
Բորսայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	20 33
Կէս օրին	20 35
Թիւնկիլեթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	77 12
» » ժամ 5ին	77 12

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Միացեալ	45 87
»	[illegible] »	27 06
»	[illegible] »	20 33

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Օսմ. Լ.	4 08
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 12
Պանք տը Գօնս.	» »	4 15
Օսմ. Շոգեն. [illegible]	» »	4 10
Ռէժի	» »	15 30
Թրամուէյ	» »	615
Բումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	72 75
Բաժնեթուղթ Լավրիոմի	Գ. Կ.	110

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ՝	110	
20 ֆրանքնոց	»	87	14
Անգլիական ոսկի	»	110	
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107	
Իմբերիալ	»	89	25
Քրիմից	»	51	15
Ռուսկի թղթադրամ	»	9	20
Մէճ. արծաթ [տարր.]	»	108	08
Մանր արծաթ	»	102	
Մէճիտիյէ	»	98	20
Թաւֆիկյէ	»	21	
Տակոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 1 Մարտ

Ֆրանսական խանթ 3%	96	35
» » 4½%	—	—
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	19	22
» երկաթուղի	73	50
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	337	50
Պանք Օթոման	541	25
Սուիէթէ ժէնէրալ	—	—
Գրէտի Լիոնէ	786	25
Իտալական խանթ 5%	88	87½
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	420	
Եգիպտական միացեալ	481	25
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	437	50
Օսմանիյէ [illegible]	356	25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25	22

ԼՈՆՏՐԱ, 1

Անգլ. քօնսօլիտէ Գ. կ.	95	75
Օսմ. » Սէրի Դ.	19	06
» » » Ա.	45	87
» » » Բ.	27	06
» » » Գ.	19	06
փոխառութիւն 1877	—	—
Պանք Օթոման	11	9/16
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիյէ)	95	25
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	89	1/16
Տոմանիա ([illegible])	102	
[illegible] 1890	93	50
Անատոլի երկաթուղի	21	½
Ռումելի երկաթուղի	14	½
փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25	380

ՎԻԷՆՆԱ, 1

Օսմանեան երկաթուղի	37	50
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	164	
փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118	60
» Փարիզի »	46	92

ՊԵՐԼԻՆ 1

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	235
» Փարիզի »	81	70
Ռուսկի թղթադրամ	201	½
Օսմանեան երկաթուղի	75	75
Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	18	60
Օսմ. Ռէժի	180	

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Թաղիս Պատ. խորհուրդն ազգային երկու լրագրաց մէջ հրատարակեալ իւր պաշտօնական գրութեամբն ինձ նկատմամբ սխալ յայտարարութիւններ ըրած ըլլալով՝ ծանօթ եղելութեան մը առթիւ, կը պարտաւորիմ՝ ցաւ ի սիրտ այդ եղելութիւնն իւր իսկական գոյնին ներկայացնել ուղղամիտ հասարակութեան :

Յունուար 3ին Նորընտիր Պատ. Խորհուրդն այցելելով վարժարանն, Միհրան Էֆ. Աբիկեան ի դիմաց իւր պաշտօնակցաց կը յայտարարէ թէ՝ «Թաղիս ձեռնհաս անձերէն հոգաբարձութիւն մը պիտի կազմուի»:

Յենլով սոյն յայտարարութեան և նկատելով որ առաջադրեալ բարեկարգութիւնք գրեթէ 5 ամիսներէ հետէ յետաձգուած են նախորդ պատ. հոգաբարձութեան հրաժարմամբն և Նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան յապաղմամբն, որոց հետեւանօք ծանրապէս կը տուժեն սանուհիք, և միւս կողմանէ ուսուցիչք ոմանք կը խնդրեն որ իրենց պահանջմանց ի մասին ուսումնական վիճակի ներկայացուին հարկ եղած տեղը, Թաղական Խորհրդոյ ձեռնհաս անդամներէ միոյն կարծիքն առնելով այս մասին, Նամակ մը գրեցի Յունուար 16 Թուականաւ առ Պատ. Խորհուրդն, զոր բառ առ բառ կարեւոր կը համարիմ աստ ի մէջ բերել :

«Մեծապատիւ Ատենապետ Էֆէնտի Պատ. Խորհրդոյ Թաղիս. —Վարժարանիս նիւթական և իմացական պէտքերը տակաւ առ տակաւ ստուգանելով՝ խիստ զգալի կ'ընեն մասնաւոր խնամակալութեան մը բացակայութիւնը: Այս պարագայիս մէջ, գիտելի է որ յառաջիկայ տարւոյ ընթացաւարտ սանուհիք մանաւանդ, որք այժմէն իսկ կը տուժեն իրենց դպրոցական սուղ ժամերը, այնքան պիտի փնտռեն ցորչափ յապաղի Պատ. Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը. զանց կ'առնեմ յիշել այն օգուտները՝ զորս վարժարան մը կը վայելէ յերեւաց աչալուրջ վերին հսկողութեան մը: Արդ, Մեծ. Տէր, ի պարտաւորութենէ մինչ կուգամ յաւելուլ իմ կողմանէ ինչ որ արդէն Պատ. Խորհրդոյդ խոհեմաստ ուշադրութեան գլխաւոր առարկայն է, հաւաստի ըլլալով որ առ այս փութացնելով Ձեր տնօրինութիւնը՝ երախտապարտ կը կացուցանէք զամենիս և զմեզ շնորհապարտ: Ընդունեցէք, Մեծ. Տէր, այս առթիւ ամենախորին յարգանացս հաւաստին և այլն»

Իմ սոյն գրութենէս—զոր [illegible] կ'անուանէ, զոր [illegible] կը գտնէ պաշտօնական յայտարարութիւնը,—Պատ. Խորհուրդն դժբաղդաբար կը հետեւցնէ թէ՝ «ես յաւակնութիւն ունեցած եմ զինքն անձեռնհաս համարելու» մինչդեռ հոգաբարձութեան ընտրութեան փութացումը կը խնդրէի միայն յօգուտ աշակերտաց [illegible]

Պատ. Խորհրդոյն առաջին հրաւէրին իսկ պատասխանեցի թէ՝ «դժբաղդաբար չեմ կրնար երթալ ի խորհրդարան», թէ ինչու, — զայդ պարզած եմ յատենի պատկառելի Ուսումնական Խորհրդոյ, պատշաճ չեմ դատեր կրկնել աստանօր :

Իսկ «քահանայ մը մէկտեղ թող բերէ, — կ'ամենամ խորհրդարան գալու, — Հայերէն չեմ գիտեր. — և տակաւին կարգ մը յերիւրեալ Նախադասութիւններ ամբողջովին իրենց կը դարձնէ՛ :

Պատ. խորհուրդն իմ պատասխանիս վրայ զայրացած՝ 4 անդամներով (բաց ի Յ. Թիւլեան և Կ. Փափազեան էֆէնտիներէ) կը դիմէ ի վարժարան և անդամներէ մին ի դիմաց իւր պաշտօնակցաց կը գոչէ՝ «պաշտօնանկ եղած ես, յանցաւոր ես... դո՛ւրս... չ՛ու.ա... ժամկո՞չ.» և սրահէն դուրս կը հանէ զիս, գէթ 10 վայրկեան չը շնորհելով որ գոյքս հաւաքեմ :

Ի տես սոյն վարմանց՝ աշակերտուհիք (թուով 60, ոչ ըստ պաշտօնագրի 200) կ'արտասուեն, կ'աղաղակեն, կը բողոքեն հակառակ իմ անշշունչ լռութեան, և կ'ուզեն խմբովին դուրս խուժել :

Այս է եղելութիւնը զոր ձեռքս խղճիս վրայ դնելով պատմեցի համառօտիւ, և զոր վաւերական ընծայելու համար չ'ունիմ դժբաղդաբար ի ձեռին պաշտօնական կնիք :

Թէ սոյնպիսի վարմունք ի՛նչ ծանր անարգանք մ'է ուսուցչութեան, թէ սոյնպիսի վարմունք ի՛նչ ծանր նշանակութիւն ունի տարբեր սեռի մը դէմ, և թէ (հակառակն մտածելով) խորհրդարան չ'երթալուս մէջ ենթէ երբեք [illegible] պակասութիւն մը կայ, այն ալ կը պատժուի պարզ հրաժարեցուցմամբ մը, ոչ թէ նախատինքով և արտաքսմամբ, այսպիսի կէտերու վրայ խորհրդածելու իրաւունքը կը թողում ուշիմ ընթերցողաց :

ՄԱՐԻԱՄ Ն. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ

18 փետր. 1892
Սամաթիա

ՉԻՔԱԿՕ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ՉԻՔԱԿՕ, 1 փետր.

Այժմեան աշխարհային ցուցահանդէսք, արդարեւ քաղաքակրթութեան և մարդկային յառաջդիմութեան ամենամեծ ապացոյցներն են. ցուցահանդէսք ազգերու յառաջդիմութեան աստիճանները կը ցուցընեն. Եթէ կուզես իմանալ ազգի մը կամ բոլոր աշխարհի, այսինքն մարդկութեան յառաջգնացութիւնը և քաղաքակրթութեան ասպարէզին մէջ նետած քայլերը չափել, բաղդատէ 2 ցուցահանդէսներ մէկզմէկու հետ, օրինակի համար ա՛ռ 1855ի արհեստահանդէսը, եւ բաղդատէ՛ զայն 1889ի Բարիզեան աշխարահանդէսին հետ, և պիտի տեսնես թէ մարդկային հանճարը անկէ ի վեր ինչե՜ր է յղացած և արտադրած, թէ արհեստ և գիտութիւնը որչափ յառաջ են գացած. վերջապէս մեծ տարբերութիւն մը պիտի տեսնես պզտիկ ժամանակամիջոցի մը մէջ իսկ :

Ցուցահանդէսք նորութիւն մը չեն. երբ թղթատենք ընդհանուր ազգաց պատմութիւնը, պիտի տեսնենք թէ մարդկութիւնը իր տղայական կամ նախնական վիճակին մէջ իսկ, խել մը ցուցահանդէսներ ունեցած է. հին ժամանակներն ալ ազգեր հանդէսներ կը կազմակերպէին՝ ի տես դնելու եւ վաճառելու համար իրենց երկրի բնական և արհեստական արտադրութիւնք, և այսպէս այն երկրին արհեստից և արհեստագործութեանց քաջալեր կ'ըլլային. այս տեսակ ցուցուցահանդէսներ լոկ ազգային և տեղային կերպարանք մը ունէին, և այսօր իսկ շատ տեղեր կը շարունակուին նոյն օրինակ ցուցահանդէսներ. «Եէնի Ճամի»ի երկուշաբթիօրեայ «բազար»ը կամ «Սիլիվրիի բանիր»ը կամ Պոլսոյ Մեծ-Շուկան կրնան գաղափար մը տալ հին ազգերու կազմած տեղային ցուցահանդէսից, որոց «բանիր» կամ «բազար» անունը կուտանք այս օր: Եւ մինչեւ հելլէնաց (Olympie) «Ոլիմպեան» խաղերը ասոնցմէ չե՞ն կրնար դասուիլ:

Երբ աշխարհ սկսաւ զարգանալ, Եւրոպիոյ մէջ, նախ քան զամենայն Իտալիոյ մէջ արհեստք եւ գիտութիւնք սկսան ծաղկիլ, և յետոյ քաղաքակրթութիւնը անցաւ ի Ֆրանսա որ հին հռովմէական կրթութիւն մը կամ աւելի աղէկ է ըսել ընդունակութիւն մը ունենալուն, շուտով հիմ բռնեց այդ երկրին մէջ և սկսաւ աճիլ ու զարգանալ, և իրեն ժառանգ մնացած այս հին հռովմէական քաղաքակրթութիւնը մշակելով, աշխարհի ժողովրդոց մէջ առաջինն հանդիսացաւ մեքենագործութեան, ամեն տեսակ արհեստից, և մանաւանդ տարօրինակ յառաջդիմութիւն մը ցոյց տուաւ զարդի վերաբերեալ արհեստից, ինչպէս նաեւ գեղարուեստից մէջ, և մինչեւ ցայսօր իսկ առաջինն է այս երկու վերջիններուն մէջ:

Թէ ինչո՞ւ ազգեր աշխարհահանդէսներ կը կազմակերպեն, միլիոններ վատնելով, և անչափ դժողութիւնք յանձն առնելով: Մարդիկ ամեն տեղ, ամեն կլիմայի ներքեւ, ամեն ազդեցութեան տակ, միեւնոյն հանճարը, միեւնոյն կարողութիւնը, միեւնոյն ընդունակութիւնը և ձեռներէցութիւնը եւ կամ ստեղծիչ ոգին չեն կրնար ունենալ. Թողունք ընդհանրութիւնը, ազգի մը զանազան մասերն իսկ զանազան կլիմայից եւ ազդեցութեան ենթակայ և տարբեր կրթութիւն մը առնելով՝ կրնան մէկզմէկէ բոլորովին տարբեր ընդունակութիւն մը ունենալ, մէկզմէկէ բոլորովին տարբեր կերպով մտածել, խորհիլ և գործել. այսպէս գերման մը չէ կարող Գաղղիացիի մը պէս խորհիլ և Գաղղիացի մըն ալ բնաւ չի կրնար Անգղիացիի մը բնաւորութիւնն ունենալ. Թէ՛ նիւթական և թէ բարոյական ազդեցութեան տակ մէկզմէկէ բոլորովին կը տարբերին. աշխարհածին ամեն մէկ բան այս բնական օրէնքին՝ «բաժանման» ենթակայ է. Նմանապէս ամեն երկիր միեւնոյն բերքը չի կրնար արտադրել, ամեն տեսակ հող միեւնոյն պտուղը յառաջ չի կրնար բերել. ուրեմն բնականապէս ամեն բան մէկզմէկէ տարբերելուն պէս, մարդիկ եւս մտաւորապէս և նիւթապէս կը տարբերին մէկզմէկէ. և այս տարբերութեան և «բաժանում» կոչուած բնական օրէնքի հետեւանքն է վաճառականութեան, երթեւեկութեանց և փոխադրութեանց յառաջացումը, և բնականապէս ընդհանուր մարդկութեան յառաջդիմութիւնը. ուրեմն այս թէ՛ նիւթապէս և թէ՛ բարոյապէս զանազանութիւններէն գոյացած արդիւնքը ի մի հաւաքել, եւ մին միւսին չը գիտցածին կամ չը տեսածին տեղեակ ընելու համար, մարդիկ յառաջդիմութեան հոսանքին մէջ նետուած՝ միջոց մը կը փնտռէին եւ արդէն մարդ մը որչափ ալ հարուստ, բանիբուն, կարող, թէ՛ մտաւորապէս եւ թէ մարմնաւորապէս գործունէութեան մը տէր եղած ըլլայ, ամեն կարելի միջոց ի գործ դնելով ժամանակ եւ ստակ վատնելով, դարձեալ չի պիտի կրնայ անընդհատ ճանապարհորդել աշխարհի շուրջը, տեսնելու համար ամեն երկիր, և գաղափար մը առնելու ամեն ազգի յառաջդիմութեանը վրայ, քննել եւ հասկնալու նոր եղած գիւտերը. ուրեմն ամենադիւրին միջոցն էր կազմել Աշխարհահանդէսներ, հրաւիրել ամեն ազգ, խնդրելով որ իր մտքի եւ մտաւորական մշակութեան արդիւնքը ի ցոյց կը դնէ ընդհանրութեան. ահա՛ աշխարհահանդէս կազմակերպելու պատճառը: Ինչպէս այսօր ազգերէ ոմանք, նոյնպէս ալ երբեմն Անգղիա, Ֆրանսա, Գերմանիա և Հոլանտա, գիտուններ, արհեստաւորներ և ուսանողներ կը ղրկէին, տէրութեան ծախքով օտար երկիրներ, այն երկրի յառաջդիմութեան գաղտնիքը սորվելու նպատակաւ. ոմանք ալ չուզելով իրենց գաղտնիքը դուրս հանել, սովրեցնել ուրիշին նոր հնարուած մեքենայ մը կամ որ եւ է գիւտ տարիներով գաղտնի կը պահէին, ինչպէս Ֆրանսա դարերով գաղտնի պահեց մի քանի կարեւոր արհեստական գաղտնիքներ. Հոլանտա շարունակ վաճառականներ, և արհեստաւորներ կը ղրկէր ի Ֆրանսա և Անգղիա, բուրդ ներկելու արհեստը սովրելու համար. և մինչեւ Մեծն Պետրոս նաւ մը շինելու գաղտնիքը սովրելու համար չէ՞ր որ Հոլանտայի մէջ տարիներով իբր պարզ գործաւոր առանց յայտնելու ինքզինքը նաւային հաստատութեան մը մէջ աշխատեցաւ, այս արհեստը սովրելու և վերջն ալ իր հպատակացը սորվեցնելու:

Տեղային կամ Ազգ. ցուցահանդէսներ կազմակերպելու գաղափարը առաջին անգամ Անգղիոյ մէջ երեւան եկաւ, La société anglaise des arts առաջին անգամ արհեստական ազգային ցուցահանդէս մը կարգադրեց ի Լոնտոն 1761ին և երկրագործութեան վերաբերեալ մեքենայ և ուրիշ գործիքներ յառաջ բերողներուն քաջալերութիւնք և պարգեւներ եղան. այս հանդէս բացարձակապէս ազգային էր, կրնայ ըսուիլ. վասնզի այլոց ի ցոյց դնել կարենալու համար անգղիացի ըլլալ պէտք էր. և օտարականներ արտօնութիւն չ'ունէին մաս և բաժին ունենալու, և բացարձակապէս արգիլուած էր եւ զգուշութեան համար յատուկ պաշտօնեաներ յատկացուած էին որ մի գուցէ օտարական մ'՝ գործիքի մը պատկերն առնելով գաղտնիքին տեղեկանայ: Գաղղիա 1798ին արհեստական ցուցահանդէսը երեւան բերաւ:

Այն ժամանակները, կայսերական գործարաններու ընդհանուր տեսուչը Marquis d'Avèze իր տնօրէնութեան տակ եղող գործարաններու արտադրութիւնք եղող աման, կապերտ, ապակեայ նիւթեր և այլն chateau de st Cloudի մէջ ի ցոյց դնելով հանդէս մը կազմեց, հետեւեալ տարին Գաղղիա նորէն ցուցահանդէս մը երեւան բերաւ, հաւաքելով ամենագեղեցիկ արհեստական նիւթերու ընտիր հաւաքածոյ մը, maison d'orsayի պարտէզին մէջ ի ցոյց դրաւ ծախելու համար, յաջողութիւնը այնչափ մեծ եղաւ որ կառավարութիւնն ընդունելով այս գաղափարն, առաջին պաշտօնական ցուցահանդէսը կարգադրեց ի Շան տը Մարս և արհեստից համար մասնաւոր ցուցասրահ մը պատրաստուեցաւ եւ Գաղղիոյ արտադրած ամենաընտիր արհեստական նիւթեր ի ցոյց դրուեցան, ահա աստից կսկսի ցուցահանդէսից զանազան մասերու բաժանումը, արհեստից ամեն ճիւղերը զատ զատ ի ցոյց դրուելու եղանակը: Կառավարութիւնն եղած յաջողութենէն քաջալերուած, որոշեց ամեն տարի կազմակերպել. եւ յետոյ մեծ կարեւորութիւն տալ սկսան ամեն կերպ արտադրութեանց եւ մրցանակներ բաշխելու, եւ արհեստից զարգացման մղում մը տալ:

1802ին նորէն ցուցահանդէս մը կազմակերպուեցաւ և յաջողութիւնը մեծ ըլլալուն մասնաւոր ընկերութիւն մը կազմուեցաւ Société d'encouragement անուամբ եւ մրցանակներ տրուեցան:

Չորրորդ ցուցահանդէսը 1806ին կազմուեցաւ, այն ատենները մետաքսեայ կերպասներ, եւ բուրդեղէնք, և բամբակի արտադրութիւնք յառաջ գնացած, եւ երկաթի պողպատի ձեռագործութիւնք եւս շատ ծաղկած էին:

Վերջը, 1819ին, 1823, 1827, 1834, 1839, և տասներորդը 1844ին կազմուեցաւ Լուի Ֆիլիփի ժամանակի յորում 3960 գործարանատէրք ի ցոյց դրին իրենց արտադրութիւնք. մինչեւ այն ժամանակ Գաղղիոյ մէջ այսպիսի բան մը տեսնուած չէր, Շան-զ'Էլիզէի մէջ ընդարձակ շէնք մը շինուեցաւ, եւ ցուցահանդէսի ամեն ճիւղին կարեւորութիւն տրուեցաւ:

1849ին դարձեալ ի Շան-զ'Էլիզէ ցուցահանդէս մը կազմուեցաւ ուր 4494 ցուցադիրք կային և որ ազգային ցուցահանդէսներու վերջինը եղաւ:

Միւս ազգեր՝ քաջալերեալ Ֆրանսայի յաջողութենէն՝ իրենք ալ սկսան և Մինիխի մէջ Պավիերայի թագաւորը ցուցահանդէս մը կարգադրեց 1845ին, ինչպէս նաեւ Աւստրիա, Սպանիա և Բորթուգալ, Ռուսիա, Տանիմարգա, եւ ուրիշ ազգեր ցուցահանդէսներ ունեցան եւ 1849ին ալ եղաւ ցուցահանդէս մը Մանչէսթըրի մէջ:

Գալով միջազգային ցուցահանդէսներու, ոմանք Ֆրանսա յղացան և ոմանք Անգլիա յառաջ բերաւ կ'ըսեն. բայց հաւանական է որ Ֆրանսա յղացած ըլլայ. ինչ որ է, 1851ին միջազգային Աշխարհահանդէս մը կարգադրուեցաւ ի Լոնտոն. աշխատութիւնք չ'խնայուելով, ամեն ջանք ի գործ դրուեցաւ, և կատարեալ յաջողութիւն մը յառաջ եկաւ, ամեն ճիւղ նոր այսց եղաւ: Ալպէրթ Իշխան (Վիքթօրիա Թագուհւոյն հանգուցեալ ամուսինն) ի գլուխ կենալով այս աշխարհահանդէսին, ամեն զոհողութիւնք ի գործ դրուեցան. հանդէսը 1851ին մայիսի առջի օրը մեծ հանդիսիւ և պաշտօնապէս Թագուհւոյն կողմանէ բացուեցաւ. 13,937 ցուցադիրք (exhibitor) կային. այս աշխարհահանդէսի ամենէն նշանաւոր շէնքը Palais de Cristalն էր, 1848 ոտք երկայն, և 408 ոտք լայնութիւն մը ունենալով. օտարական այցելուներու թիւը 43,536 և ամբողջին թիւը 6,170,000 էր:

1853ին ալ Տըպլինի մէջ աշխարհահանդէս մը և միեւնոյն տարին ի Նիւ-Եորք:

Ֆրանսա չուզելով անգործ մնալ, 1855ին Շանզ-Էլիզէի մէջ աշխարհահանդէս մը եւս կարգադրեց, ամբողջ շէնքերու արժէքն էր 3,373,300 թալէր:

1857ին Մանչէսթըր գեղարուեստից ցուցահանդէս մը ունեցաւ. 1861ին Ֆլօրանս, և 1862ին Լոնտոն: Վերջապէս Նափոլէօն, Վիքթօրիա Թագուհւոյն՝ Լոնտոնի Աշխարհահանդէսի հանդիսապէս բացուելէն չորս տարի և 17 օր վերջը, Բարիզի աշխարհահանդէսի հասարակութեան բացուիլը հրատարակեց. Գաղղիացիք այս անգամ բոլորովին նոր ձեւ և կարգադրութեամբ յառաջ բերած էին ցուցահանդէսը. բազմաթիւ շէնքեր կային, տարբեր տարբեր ճարտարապետութեամբ. փոխանակ մէկ մեծ կեդրոնական շէնք մը շինելու, բազմաթիւ մասերու բաժնած և յատուկ յատուկ շէնքեր շինուած էին, որոնցմէ ամենանշանաւորներն էին Արհեստից Տաճար ինչպէս նաեւ Գեղարուեստից Տաճարը. ապրանք ցոյց դնողներու թիւն էր, 23,954 որոց 11,986ը ֆրանսացի էին: Ցուցահանդէսը 200 օր բաց մնաց հասարակութեան և մուտք գինն էր մէկ ֆրանք, ուրբաթ օրերը հինգ ֆրանք ըլլալով, և աղքատ դասուն դիւրութիւն մը տալու համար ալ կիրակնօրեայ մուտք գինն էր 40 սանթիմ: Այցելուներու ամբողջ թիւն էր 5,162,330. եւ մէկ օրուան այցելուներու ամենամեծ թիւն 123,017 էր: Սեպտեմբեր 9 կիրակի օրը, 160,000 օտարականներ այցելեցին Բարիզ այս առթիւ:

1862ին դարձեալ Լոնտոն Միջազգային Ցուցահանդէս մը յառաջ բերաւ. շէնքերը՝ բոլորն ալ աղիւսէ, երկաթէ եւ ապակիէ շինուած էին. ամբողջ տարածութիւնն էր 1,144,000 քառակուսի ոտք. և արժողութիւնը 11,490,750 ֆրանք. այցելուներու թիւն էր 6,211,000:

Նաբօլէօն Գ. իր փառաց գագաթնակէտը հասած՝ 1867ին Բարիզեան Աշխարհահանդէսը բացաւ, ինք ստանձնելով յանձնաժողովոյ նախագահութիւնը. մեծ կարեւորութիւն մը տրուեցաւ գործին: Ամէն կողմ մասնաւոր հրաւէր եղաւ, եւ շատ նշանաւոր էր իր ամեն ճիւղերով: Ցուցահանդէսը Champs de Marsի մէջ, 37 ակրոն տարածութեամբ գետնի մը վրայ պատրաստուած, եւ ընդհանուր յատակագիծն էր ձուաձեւ ընդարձակ շէնք մը, կեդրոնական պզտիկ պարտէզով մը՝ տասերկու «կալըրի»ներով շրջապատեալ: Այս ցուցահանդէս իր գեղեցկութեամբ և ճոխութեամբ շատ նշանաւոր եղաւ. 50,026 ցուցադիրք կային, և այցելուներու թիւն էր 10,200,200: Այս աշխարհահանդէսը շատ նշանաւոր մարդիկ այցելեցին: Ի մէջ այլոց Կալէսի իշխանը, Բրուսիոյ Թագաւորը (որ յետոյ Գերմանիոյ կայսր եղաւ) Պիսմարք իշխան, Փօրթուգալի, Տանիմարքայի և Շուէտի Թագաւորք եւ քաղաքակրթեալ աշխարհի նշանաւոր մարդիկ:

1869ին ալ Բարիզ պզտիկ ցուցահանդէս մը ունեցաւ. Նաեւ Տըպլինի մէջ տեղային ցուցահանդէս մը, Մօսկուա ի եւ Գօբէնհակի մէջ ալ, և 1872ին դարձեալ Բարիզի մէջ ազգային ցուցահանդէս մը, ինչպէս նաեւ 1871ին Անգլիոյ մէջ խել մը ցուցահանդէսներ կազմուեցան:

1873ին Վիէննայի Տիեզերական Ցուցահանդէսը շատ նշանաւոր տեղ մը կը բռնէ ցուցահանդէսից շարքին մէջ, և դարուս ամենամեծ աշխարհահանդէսներէ մին է 39 միլիոն 250,000 ֆրանքի արժողութիւն մը ունենալով:

Ասկէ վերջ կուգայ Ֆիլատելֆիոյ 1876ի ցուցահանդէսն, որուն վրայ պիտի խօսինք ուրիշ առթիւ:

Ֆրանսական հանրապետութիւնը 1878ին Բարիզի մէջ ցուցահանդէս մը յառաջ բերաւ:

Յետոյ Աւստրիոյ մէջ մի քանի ցուցահանդէսներ եղան: Վերջապէս Ֆրանսա պատրաստելով 1889ի Բարիզեան Աշխարհահանդէսը բոլոր աշխարհի զարմանքն ու հաւանութիւնը առ ինքն գրաւեց: 1893ի Չիքակօի Աշխարհահանդէսը պիտի բաղդատենք այս նշանաւոր ցուցահանդէսին հետ մեր յաջորդ մէկ թղթակցութեամբ:

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԼԱՆՈԼԻՆԸ, զոր վերջերս գտաւ փրոֆեսոր Լիպրայխ, բնական ճարպային հիւթ մըն է որ կը գտնուի մարդուս և անասնոց մեծ մասին արտաքին պատեանին մէջ: Բնութեան ձեռքով յառաջ եկած ճարպ մըն է և ինչպէս որ ապացուցուած է բժշկական Միջազգային Համաժողովոյն մէջ ի Պերլին, կը գտնուի մարդկային մորթին մէջ: Այս ճարպն է որ մարդկային մորթի մակերեւութին կուտայ կակղութիւն եւ առաձգութիւն, որք առողջ մորթի մը պայմաններն են: Հոն ուր այս ճարպն իր ազդեցութիւնը ի գործ չի դներ, մորթը ծակծկուած պէս է: Այս պակասութիւնը դարմանելու համար, այս հիւթէն զատ ուրիշ հիւթ չի կրնար լաւագոյն արդիւնքներ ունենալ: Այս կերպով է որ Լանոլինը կատարելապէս կը դարմանէ այն կորուստները զորս մորթը կրած է հիւանդութեան, ծայրայեղ աշխատութեան, տարիքի և այլ պատճառներու հետեւանօք:

Արդարեւ Լանոլինի գործածութիւնը—որ այժմ կը վաճառուի ամեն լաւ դեղարաններու և դեղերու մթերանոցաց մէջ՝ գարդիլանոլին անուամբ—քիչ ժամանակին մէջ կրնայ բուժել մորթի բոլոր հիւանդութիւնները, բորբոքում, արատ, չորութիւն, և այլն, և այլն, և կը ծառայէ մորթը պահպանելու եւ գեղեցկացնելու: Ուրեմն կը յանձնարարենք ամենուն և մանաւանդ տիկնանց Լանոլինի գործածութիւնն որ տունին մէջէն պակաս ըլլալու չէ. մանաւանդ գործածուելու է փոքր տղայոց համար, որոց վրայ ամենափոքր կեղեքուած մը կրնայ գէշ հետեւանքներ ունենալ: Նաեւ, լաւագոյն սպեղանին է թեթեւ վէրքերու եւ այրուածքներու համար, ըստ որում արագօրէն կը բուժէ և այրուածքին ուռենալուն առաջքը կ'առնու:

Ա Զ Դ
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Կը ծանուցուի օսմ. հանրային պարտուց փոփոխեալ արժեթուղթերն ունեցողներուն թէ՝ ամսոյս 22 Թուականաւ օսմ. հանրային պարտուց վարչական խորհրդոյ հրատարակած ազդին համեմատ, իրենց արժեթղթոց անուանական արժէքին վրայ կէս առ հարիւր (½%) տոկոս մը պիտի վճարուի:

Ըստ այսմ, 1892 մարտ 1|13 էն անդին պարտաւոր են իրենց փոփոխեալ արժեթղթոց թիւ 17 կտրոնները՝ սովորական պորտըրօներուն հետ ներկայացունել օսմ. կայս. Պանքային ի Պոլիս, Թարաքճըլար փողոց, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 10 էն (Ը. Ե,) մինչեւ ժամն 2 յետ միջօրէի:

Յիշեալ կտրոններուն փոխարէն իրենց պիտի յանձնուի պարտամուրհակ մը, որով իրաւունք պիտի ունենան 10 օր ետք տոկոսներն գանձելու:

Ա Զ Դ
ՕՍՄ. ՀԱՆ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Օսմ. հանրային պարտուց վարչական խորհուրդը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ յառաջիկայ մարտ 1|13 էն սկսեալ կէս առ հարիւր (½%) տոկոս մը պիտի վճարուի օսմ. հանրային պարտուց փոփոխեալ արժեթղթերուն թիւ 17 կտրոններուն վրայ:

Կ. Պոլիս 25 փետր. 92

Ա Զ Դ
ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Վարչական խորհրդոյ որոշմամբ և կանոնագրին 32 և 33 յօդուածներուն համաձայն, բաժնետիրաց սովորական ընդհ. ժողովն ի նիստ հրաւիրուած է 1892 մարտ 19|31ի հինգշաբթի օրը, ընկերութեան կեդրոնատեղին որ կը գտնուի Ղալաթիա, Բերչեմպէ-բազար, Չինար փողոց:

Տասը բաժնեթուղթ ունեցող այն բաժնետէրք որք կը փափագին ներկայ գտնուիլ սոյն ժողովին, գումարումէն տասն օր առաջ պարտաւոր են ներկայացունել իրենց արժեթղթերն ընկերութեան սնտուկին, իսկ օտար երկրի բաժնետէրք՝ ի Փարիզ, Լաֆայէթ փողոց Պ. Պ. Ժ. Քամոնտոյի դրամատունն (37րդ յօդ. կանոնագրին):

Օրակարգն որուն վրայ ժողովը կոչուած է բանակցիլ, հետեւեալ կերպիւ որոշուած է.

1. Վաւերացում հաշուոց, հաշուեկշռոց և ցուցակաց, որք պատրաստուած են 1891 դեկտ. 31ին:
2. Վարչական խորհուրդէն դուրս ելնող երկու անդամոց տեղ նորերու ընտրութիւն՝ կանոնագրին 8րդ յօդուածին համաձայն:

Կ. Պոլիս 14/26 փետր. 1892

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԳՕԹԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ [illegible]

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 3 դեկտ. 188-

Պարոնայք Սգօթ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փորձել ընդ՛, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ Ձեր Մօռիւ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ ժմանելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաշուած է, մանաւանդ այս յաջող պատրաստութեան մէջ:

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԼԱՆՈԼԻՆ
ԲՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՈԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ գործածական ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու.
ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մարմնի, և գոյնի պահպանման.
ԼԱՒԱԳՈՅՆ գործածական ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց.

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ գեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ.

Գործակալ և Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ա. ՖՐԼՕՆԻԽ
Ղալաթիա, Մերթեպանի փողոց, Քինաճեան խան.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Վ. ԹՈՒՄԱՅԵԱՆ, որ 22 տարի անընդհատ Վիէննա ուսումնասիրութեան պարապած է, պատրաստ է թէ՛ առանձնական և թէ՛ դպրոցական դասախօսութիւն յանձն առնուլ, ի մասնաւորի Գերմաներէնի, Հայկաբանութեան, Փիլիսոփայութեան, Քերականական գիտութեան, Բարձրագոյն Կրօնագիտութեան եւ ուրիշ լեզուաց ու վարժարանական ուսմանց. Դասատուութեան փափագողք կրնան դիմել «Արեւելք»ի Խմբագրատունը:

2—5

ՏՕՔԹԷՕՐ ՊԻԼՍԿՕՎ

Բժիշկ Ռուսական հիւանդանոցի, մասնագէտ կոկորդի, քթի և ականջի. հիւանդներ կ'ընդունի ամեն օր Բերայ. ժամ 12—3: Իսկ չքաւոր հիւանդները ձրիաբար կ'ընդունուին միայն շաբաթ օրերը Բերայ. ժամ 10-12:

Բերա, Ասմալը մէճիտ փողոց թիւ 5:

ԻԼԱՆ

Թիճարէթ վէ Նաֆիա Նէզարէթի տայիրէսինին 308 սէնէսի մարթընտան իթիպարէն իքի սէնէ միւտտէթ իլէ իլթիզամ օլունաճաղընը էվվէլճէ իլան օլունան փապուճճըլըղընա սէնէվի 24 լիրա վէ մէքիւլաթ վէ մէշրուպաթ սաթըճըլըղընա քէզալիք սէնէվի 30 լիրա պէտէլ իլէ Թալիպ զուհուր իթմիշ իսէ տէ պէտէլաթը մէզքիւրէ պէտէլաթը սապըգլարընը թուտմամըշ օլմասընտան նաշի միւզայէտէսի Ռումինին 25ճի կիւնինէ գատար թէմտիտ խումէրեք եէվմը մէզքիւրտէ իհալէի գաթիէլէրինին իճրասը մուգարրէր պուլունմըշ օլտուղընտան, գիւնատէյէ Թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ գատար բէյ ագճէլէրի իլէ պէրապէր նէզարէթը միւշարիլէյհա մուհասէպէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի սոն տէֆա օլարագ իլան օլունուր.

18 չուպաթ 307

ՏԱՅՐԷԻ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ԻԼԱՆ

Ինչաաթը ասքերիյէ լազըմէսի իչիւն միւպայաա օլունաճագ 10,000 ճէտիտ գըյէ միւխթէլիֆ նումէրօտա գուրշուն պօրու միւնագասաընըն չուպաթըն 23ճի բազար կիւնի գարարը գաթիսի փէրտասը ⁰|₀5 թէմինաթըլըն գապուլը մուգարրէր օլտուղընտան Թալիպ օլանլարըն ինչաաթը ասքերիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի.

Նօ. 17 2—3

Եուն վէ բամպուգլը էնլի տիպէթ արշունը ճէտիտ 1000 ֆիյ. —12½ ղրուշ. բամպուգլը էնլի սիեահ տիպէթ արշունը ճէտիտ 1000 ֆիյ.—6½ ղրշ. Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչիւն միւպայաա օլունաճագ իքի գալէմ տիպէթ ֆիյաթը մուրագգամէսի իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ չուպաթը Ռումինին 20ճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ 22ճի կիւնի ⁰|₀5 թէմինաթըլէ Թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի.

Նօ. 18 2—3

Շամը Շէրիֆտէ պուլունան ասաքիրը Շահանէնին 308 սէնէսի մարթընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք խարճէսի իչիւն մուգթազի թուզ մահալլինճէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ չէհրը մէզքիւրըն պիրինճի կիւնի իհալէսի իճրա օլունաճաղընտան պուրաճա իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի.

Նօ. 12

Շքօտրա Ֆըրգասընտա պուլունան ճիւնուտը ճէնապը միւլիւքեանէնին պիր սէնէլիք խարճլըղընա մուգթազի տագըգտէն պաշգա միւպայաա օլունաճագ էրզագ վէ մահրուգաթը սաիրէնին իշպու չուպաթըն 25ճի կիւնի գարարը վէ մարթըն պիրինճի կիւնի տախի իհալէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի.

Նօ. 15 3—3

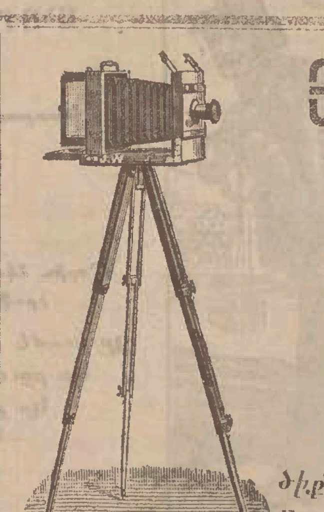

ՅՈՎՀ. ՏԻՐԱՑՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ.
ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՄԷՐՃԱՆՕՖ ԽԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՊՐԱՆԱՑ

Ամեն տեսակ լուսանկարչական մեքենաներ և գործիքներ, Անգղիական և Գերմանական Օպժէքթիֆներ, Ալպիւմին թուղթ, Անթուան Լիւմիէրի չոր բլաքներ, խիմիական թղթեր, ևլն. ևլն:

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

„ՖԻՆԻՔՍ„

Հիմնեալ ի Լօնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագոյն դիւրութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍԻՄԵԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11 և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	» 6,465,860
Տարեկան հասոյթ » »	» 14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՈՌԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած քանակին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այս նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ը[illegible] միացած է եւրոպեան 13 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ, որոց դրամ[illegible] ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ—Գափու, Անանիատիս խան 12, 13, 14. 16

NEVRALGIES ՋՂԱՑԱՒ ԱՆԿԱՐԳ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ԽԻԹՔ, և ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժեն ՏՈՔԹ. ՔՐՈՆԻԷԻ ԱՆԴԻՆԷՎՐԱԼԹԻՔ գեղահատներով։ Տուփ [illegible] հանձել Գործարանատեարց Մ[illegible] դրամը։ կեդրոնատեղի՝ Դեղ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մանէ փողոց, Բարիզ։ Ի Կ. Պոլիս Մէզիքէ և ընկ., դեղավաճառք, և ամէն լաւ դեղարաններ. 2218

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէ)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՔԱՋՐՈՑ ԵՂԱՆԱԿ

PASTILLES DIGESTIVES.—Այս շաքարները Վիշիի մէջ պատրաստուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, ախորժահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։

SELS de VICHY pour BAINS.—Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։

Կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն դեղերու և շիշերու վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ գրոշմը։ Կը գտնուի դեղագործական Անգլիական մթերանոցն և Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով։ 2203

COMP RUSSE

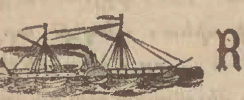

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 17/29 Օտեսայի ուղերձանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 18/1 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի ուղերձանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով

Դշ. 19/2 Սեվաստոպոլի ուղերձանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 19/2 Ուղերձանդակ դէպի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Եշ. 20/3 Օտեսայի ուղերձանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Փետր. 19/2, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։ 10

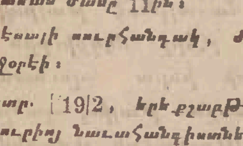

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՖԱՊՐԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլէ և Պոնտոսի միջեւ կանոնաւորապէս [illegible]

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինկրէլի որ մարտ 2ին Մարսիլիայէն և մարտ 9ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անաբոլէ որ պիտի մեկնի մարտ 8ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

[illegible]

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ 5

VIN & SIROP DE DUSART

Au Lactophosphate de Chaux.

Տիւնեատա պուլունան վէ էն զիեատէ չէօհրէթշիւար օլան հէքիմլէրին թէճրիւպելէրիյլէ անլաշըլմըշ տըր քի, Տիւզար Շարապընտա վէ Շուրուպունտա, լագթոֆօսֆաթ տը չօ նամ էճզանըն էրիմիշ հալտէ պուլունմասը, վիճուտի ինսանի իչին, հէր վագըթ վէ հէր սիննտէ միւֆիտ օլմագտա տըր։

Պունլար ըճամիլէ գատընլար իսթիմալ իթտիքլէրինտէ, մասումլարը վիճուտլարինին պիւյիւմէսինէ զօրըլըգ վիրէճէկլէրի չէ օյլէ տուրսուն, մէգքէպէ հալտէ օլտուգլարը վագըթտա զուհուրա կէլմէքտէ օլան իսթիֆրալարըն վէ էմզիքլէրինին տէֆիքլէրինին սախըի մուճիպ օլուրլար, վէ պունլարը սիւտանալար իչմէքլէրինտէ, սիւտլէրի քէսպի գուվվէթ իյլէտիքտէն պաշգա, սիւտ վիրտիքլէրի չօճուգլարըտա խէսթալըգ վէ ախարչէճ միւպթէլա օլմագլըգ գօրգուսունտա պուլունմազլար, վէ տիչ չըգարտըգլարընտա ազըը սըզը վէ գաճըթ չէքմէզլէր, վէ սինիրլէրի չէքիլմէզլէր։ Վէ պու մուալիճէլէր, սըգգա, սըլիօն, գայիֆ, մէճալըզ, վէ պօյնունտա պօզուգլընտա ուրլար վէ եապալար բէյտա օլան չօճուգլարա վիրիլտիքլինտէ, բէք չօգ մէնֆաաթը կէօրիւլէճէկինտէ շիւբհէ եօգ տուր։

Մէզքիւր մուալիճէնի, սիննինի ալմըշ օլապ, վէ գանլարը գայիփլէնմիշ օլան, վէ միտէ պօզուգլուղուա միւպթէլա, վէ բէք եօրկուն պուլունան տաէմլէր իսթիմալ իթտիքլէրինտէ, եէնիտէն քէսպի սըհհաթ վէ գուվվէթ իյլէմէքտէ տիրլէր։

Կէօքիւս իլէթինէ միւպթէլա օլանլար իչին տախի բէք էյի տիր. չիւնքի, ագճիյէրտէ գանլարըն ճէմլէյանընա զայրէթ վիրիր, վէ պինաէն ալէյհ քէյֆօիյէթէ քէսպի գուվվէթ իթտիրիր։

Վէլհասըլ, իշպու Տիւզար Շարապը վէ Շուրուպու, իշթահ աչըպ վէ հազմի թաամը իլէրու կէօթիւրէճէկլինտէն, քէմիքլէր, էթլէր, վէ գանլար, նիզամընտա քէնտի թէշէքքիւլլէրինէ տէվամ իտէրլէր։

Պու մուալիճէ պուլունուր փարիստէ Վիվիէն սօգագընտա 8 նումէրօլու էճզախանէտէ, վէ սայիր նամտար էճզախանէլէրտէ։ A. C.

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ 1888 ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ԲԱՐԻԶ 1879

QUINA-LAROCHE

ՔԻՆԱՀԱՄ ԸՄՊԵԼԻ

Գինա Լառօշը հասարակ պատրաստութիւն մը չէ, այլ լուրջ ուսումնասիրութեանց և աշխատութեանց արդիւնք, որք ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացուցած են անոր հեղինակը։

Միացունել երեք գինգինաներու բաղադրութեանց ամբողջ պայմանները, յետոյ յոյժ ախորժահամ եղանակ մը պատրաստել. ահա՛ Գինա—Լառօշի հաստատուն գերազանցութեան գաղտնիքը, որով դիւրացուած է ստամոքսի հիւանդութեանց, անախորժութեան, անարիւնութեան, երկարատեւ ջերմի և այլոց բժշկութիւնն. — Կը գտնուի ի Բարիզ, Թ. 22 և 19 Տրուօ փողոց և Դեղատանց մէջ. 2 1

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վ ճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ
Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պաղճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան.

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ,

Հիփոֆոսֆիթ տը շօ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հասարակ իւղէն բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղճմութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐՇԱԼ 212

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՍ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ

2218

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթական պատրաստութիւններէն։

Այս երկաթ, [illegible]

Պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռաները չի սեւցներ։

Կեդրոնատեղի՝ ՄԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻՊԻՐԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՅ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԻԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԷՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գաուպոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ.

CIGARETTES INDIENNES

DE GRIMAULT ET Cᵉ
Pharmaciens à Paris

Բարիսթէ մուգիմ Կրիմօլ վէ Գումբանեասընըն Թէրթիպ իյլէտիկլի օլտուղու, վէ Սիկարէթ էնտիէն Թապիր օլունան իչ պու սիկարալար, Թըգընէֆէս, վէ սինիրտէն հասըլ օլան էօքսիւրիւք, պօղազ վէ [illegible] վէ [illegible] սինիր սըգըլմասը վէ ույգուսուզլուգա բէք ֆայտէլի օլուպ, մէզքիւր իլէթլէրէ տութչար օլանլար, իշ պու սիկարաներին թիւթիւնինի, իչէրի չէքմէլէր, էլվէրիր, խասթալըգ տէֆ օլուր։ [illegible]

Հէր պիր սիկարըն իւզէրինտէ, Կրիմօլ վէ Գումբանեասընըն իմզասը վար տըր։

Սաթըլըր պէօյիւք էճզախանէլէրտէ։

Բարիսթէ Վիվիէն սօգագընտա 8 նումէրօլու մաղազասընտա վէ սայիր մէշհուր էճզախանէլէրտէ պուլունուր. C

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

[illegible]

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

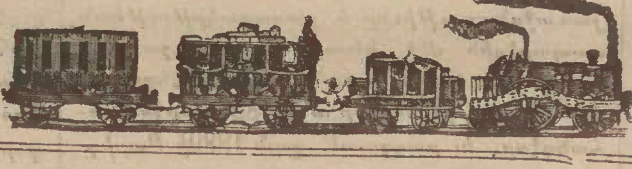

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԷԼՈՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. ճեպն. Թ. 2 Բշ. Եշ.	Կոխ. ճեպ. Թ. 4 ամ. օր	Կոխ. խառն Թ. 52 ամ. օր
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առաւ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս .... մեկնում	7 20	8 15	7 50
Գում-գափու			8 08
Եէտի—գուլէ			8 22
Մագրիգիւղ			8 39
Այաթէֆանոս			8 52
Քիւչիւք—Չէքմէճէ ...			9 03
Սպարթա—գուլէ			9 47
Հատըմքէօյ		9 46	10 23
Չաթալճա			11 06
Գապաքճէ	9 50	10 46	11 45
Սինէքլի			12 51
Չէրքէզքէօյ ժամանում		12 02	1 33
Չէրքէզքէօյ մեկնում		12 04	2 00
Չորլու	11 50	12 47	2 50
Մուրաթլը — Քէօբէքլի			3 38
Սէյտլէր—Չիֆթլիք ...			4 09
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 49
	Գիշեր		
Պապա—Էսքի	1 55	2 51	5 35
Բաւլօ—քէօյ			6 16
Ուզուն—Քէօբրիւ		3 57	7 08
Գուլէլի—Պուրկազ		4 15	7 47
Ուրլի			8 13
Ադրիանուպոլիս ..... ժմ.	4 14	5 09	9 00
			Երեկոյ
	Կոխ. Թ. 132 Բշ. Եշ.		
	Երեկոյ		
Ադրիանուպոլիս ..... մկ.	3 00		
Գառըքէօյ	3 52		
Մուսթաֆա բաշա ժմ.	4 42		
Մուսթաֆա բաշա մկ.	5 01		
Հարմանլը ժմ.	6 20		
Հարմանլը մկ.	6 40		
Թըրնովա-Սէյմէնլի ժամ.	7 23		
	Երեկոյ		
Հղորդակց. Թրնովա-Եամպոլու-Պուրկազի գծին հետ.			
Թրնովա—Սէյմէնլի (Բշ. Եշ.) մկ.	9 15		
Եամպոլու ժմ.	2 00		
Պուրկազ (Գշ. Ուր.) մկ.	6 58		
			Առաւ. Կոխ. խառն Թ. 124 բաց ի Կիր.է
			Առաւ.
Թըրնովա—Սէյմէնլի մկ.		8 01	10 45
Գայաճըք—Հասքէօյ ...		8 38	11 44
Եէնի—Մահալլէ		9 27	12 57
Բաբաղըլ	8 32	9 53	1 39
Գաթօնիցա—Սթանիմաք		10 20	2 14
Ֆիլիպէ ժամ.	9 21	10 42	2 39
Ֆիլիպէ մեկ.	9 31	11 2	3 14
Թաթար Բազարճըք ...		11 58	4 40
Սարամպէյ ժամ.		12 23	5 11
Սարամպէյ մեկ.		12 24	Երեկոյ
Պէլովա ժամ.	11 10	12 43	
	Առաւ.	Երեկոյ	
Սոֆիա	Գիշեր		
Նիշ ժամ.	3 48 8 20	4 29 10 04	
	Գիշեր		
Պէլկրատ	2 45	4 48 ա	
Պուտապէշթ	10 05	1 25	
Վիեննա	3 15 ե.	7 48	
Սկիւպ	Գիշեր	1 49	
Սելանիկ		9 35	

Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Արեւ. ճեպն. Թ. 1	Կոխ. ճեպ. Թ. 3 Ամ. օր	Կոխ. խառն Թ. 123 բաց ի Բշ. է
	ժ. վ. Բշ. Եշ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սելանիկ . . . մեկնում		6 00 ա.	
Սկիւպ		6 49 ե.	
Վիեննա	8 23 ե.	8 00 ա.	
	Գիշեր		
Պուտապէշթ	2 35 ա.	2 40 ե.	
Պէլկրատ	9 30 ա.	10 55 ե.	
Նիշ	3 20 ե.	5 44 ա.	
Սոֆիա	9 00 ե.	12 16 ե.	
	Գշ. Շբ.		
	Առաւ.	Երեկոյ	Առաւ.
Պէլովա մեկ.	12 40	3 57	
Սարամպէյ		4 15	6 00
Թաթար Բազարճըք		4 42	6 45
Ֆիլիպէ ժամ.	2 12	5 35	7 51
Ֆիլիպէ մեկ.	2 17	6 00	8 25
Գաթօնիցա—Սթանիմաք		6 21	8 59
Բաբաղըլ	3 08	6 47	9 52
Եէնի Մահալլէ		7 12	10 44
Գայաճըք—Հասքէօյ ...		8 01	11 59
Թըրնովա-Սէյմէնլի ժամ.	4 55	8 55	2 43
			Երեկոյ
	Կոխ. Թ. 131 Գշ. Շբ.		
Հղորդակց. Պուրկազ-Եամպոլու-Թրնովայի գծին հետ.			
Պուրկազ (Գշ. Ուր.) մկ.	9 40		
Եամպոլու մկ.	2 40		
Թըրնովա—Սէյմէնլի (Գշ. Շբ.) ժմ.	7 20		
	Առ.		
Թըրնովա—Սէյմէնլի մեկ.	7 51		
Հարմանլը ժամ.	8 34		
Հարմանլը մեկ.	9 40		
Մուսթաֆա-փաշա ժմ.	10 56		
Մուսթաֆա-փաշա մեկ.	11 16		
Գառըքէօյ .... »	12 06		
Ադրիանուպոլիս ... ժամ.	12 55		
	Երեկոյ		Կոխ. խառն. Թ. 51 Ամ. օր.
			Առաւ.
Ադրիանուպոլիս ..., մեկ.	7 14	11 25	6 25
Ուրլի			7 13
Գուլէլի—Պուր. (Պիւֆէ)		12 19	8 25
Ուզուն—Քէօբրիւ		12 38	8 59
Բաւլօ—Քէօյ			9 40
Պապա—Էսքի	9 36	1 50	10 33
Լիւլէ—Պուրկազ		2 18	11 10
Սէյտլէր—Չիֆթլիք			11 46
Մուրաթլը—Քէօբէքլի			12 18
Չորլու		3 48	1 16
Չէրքէզքէօյ ժամ.	12 12	4 25	2 00
Չէրքէզքէօյ մեկ.	12 17	4 30	2 15
Սինէքլի			2 38
Գապաքճէ			4 09
Չաթալճա	1 57	6 11	4 50
Հատըմ—Քէօյ		6 47	5 51
Սպարթա—գուլէ			6 17
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			7 06
Այաթէֆանոս			7 18
Մագրի—գիւղ			7 43
Եէտի—գուլէ			7 57
Գում—Գափու			8 06
Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժմ.	4 00	8 15	8 13
	Երեկոյ	Առաւ.	Երեկ.

Ստորագծեալ վայրկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6է մինչեւ առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ե.)

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍՔԻՒՊ—[illegible]

Կռխմբ. խառն Թ. 512 ամեն օր ժ. վ.	Կռխմբ. խառն Թիւ 522 ամեն օր ժ. վ.		Կռխմբ. խառն Թիւ 523 ամեն օր ժ. վ.	Կռխմբ. խառն Թիւ 513 ամեն օր ժ. վ.
5 10		Սելանիկ (Պիւֆէ) ... ժմ.		10 15
5 44		Թօբսին .... մեկ.		9 41
6 21		Ամաթօվօ		9 04
6 43		Քարասուլու		8 41
6 53		Կիւմէնճէ		8 31
7 31		Կեօրկէլի		7 59
8 05		Միռօվաէ		7 15
8 15		Սթրումիցա		7 06
8 47		Տէմիրգաբու (Պիւֆէ) ժմ.		6 32
8 57		Տէմիրգաբու (Պիւֆէ) մկ.		6 17
9 42		Քրիվօլագ		5 43
10 21		Վէնէճիանօ—Կրատսքօ		5 00
11 08		Քեօբրիւլիւ .... ժմ.		4 10
11 18		Քեօբրիւլիւ .... մկ.		4 00
12 06		Զելէնիքօ		3 17
12 42		ԻՒՍՔԻՒՊ (Պիւֆէ) ժամ.		2 41
	1 06	ԻՒՍՔԻՒՊ մեկ.	2 20	
	1 47	Հատջալար	1 44	
	2 42	Գումանօվա	1 07	
	3 15	Թապանօֆչէ	12 29	
	3 43	Բրէշօվա	12 04	
	3 56	Պուգանօվչէ	11 46	
	4 21	Պույիէնէվչէ	11 16	
	4 34	Ջիպէֆչէ	11 00	
	10 20	Նիշ	5 51	
	4 48	Պէլկրատ	10 55	
	1 20	Պուտապէշթ	2 40	
	7 20	Վիեննա մեկ.	8 15	

ԳԻԾ ԻՒՍԿԻՒՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կռխմբ. խառն Թիւ 622 Բշ. Դշ. Ուր. ժ. վ.		Կռխմ. խառն Թիւ 621 Գշ. Եշ. Շբթ. ժ. վ.
7 15	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ժամ.	12 29
8 22	Էլէշան .... մեկ.	11 36
9 17	Քաչանիք	10 59
10 27	Վ. Ֆէրիզովից	10 12
11 20	Լիբլիան	9 11
12 12	Բրիշթինա	8 16
12 58	Վուչիթրան	7 22
1 15	Միթրովիցա (Պիւֆէ) մկ.	7 00

ԹԸՐՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կռխումբ Թ.	321 Բշ. Եշ.	323 Կիր.
Հղորդկցութ. գլխաւոր գծին կռխմբոց հետ		
Սոֆ-Պէլվէն ժմ.	8 58	12 43 ե
Սարամպէյէն ժմ.		
	Երեկոյ	Երեկոյ
Թրնվ-Սմնլ մեկ.	9 15	1 40
Գարաբունար	9 58	2 25
Ռաճէ—Մհլէսի	11 05	3 32
Եէնի—Զաղրա	12 15	4 42
Ակիֆօ—Քրմնլը	1 11	5 41
Եամպոլու ժամ.	2 00	6 30
		Երեկոյ
Պուրկազ ժամ.	6 58	
	Առաւ.	

Կռխումբ Թ.	322 Գշ. Շբ	324 ամ.
Պուրկազ մեկ.	9 40 ե	
	Առաւ.	Առ.
Եամպոլու մեկ.	2 40	5 10
Ակիֆօ—Քրմնլը	3 41	6.13
Եէնի—Զաղրա	4 42	7.9
Ռաճէ—Մհլէսի	5 45	8.14
Գարաբունար	6 46	9 15
Թրնվ—Սմէնլի ժ	7 20	9.49
	Առաւ.	Առ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ		
Պէլով-Սոֆիայի մ.	8 01	
Սարամպէյ մեկ.		

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ.— 1. Ձախակողմեան սիւնակներուն մէջ դրուած ժամանակները վերէն վար կարդալու է, իսկ աջակողմեաններունը վարէն վեր. 2. [illegible] 3. Թիւ 529 [illegible] Թիւ 522ին հետ [illegible] Թիւ 513 [illegible]

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Գշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	ժ. վ.
	Երեկոյ		Առաւ.
Տէտէ—Աղաճ .... մեկ.	12 20	Ա. Պոլիս .... մեկ.	8 00
Ֆէրրէ	1 29	Ուրլի .... »	8 55
Պիթիքլի	2 33	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	9 40
Սուֆլի	3 31	Տիմէթօքա	10 15
Տիմիթօքա	4 36	Սուֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրկազ	5 19	Պիթիքլի	12 20
Ուրլի .... »	5 46	Ֆէրրէ	1 21
Ա. Պոլիս .... ժմ.	6 40	Տէտէ—Աղաճ .... ժամ.	2 20
	Երեկոյ		Երեկոյ